

Miljöprogram Örebro kommun

*Örebro kommuns miljömål och
prioriteringar i miljömålsarbetet*

Uppdaterat 2017-02-02

P R O G R A M
P O L I C Y
R I K T L I N J E
H A N D L I N G S P L A N

Dokumenthistorik: Beslutat av kommunfullmäktige 2010-12-15

Uppdatering 2013-10-09 med anledning av tre nya fullmäktigebeslut:

- Vattenplan för Örebro kommun (KF 2012-12-12)
- Upphandlingspolicy för Örebro kommun (KF 2012-06-19)
- Åtgärdsprogram buller (KF 2013-06-19)

Uppdatering 2014-04-22 med anledning av ett nytt fullmäktigebeslut:

- Naturplan (KF 2014-01-29)

Uppdatering 2015-03-09 med anledning av två nya fullmäktigebeslut:

- Trafikprogram för Örebro kommun (KF 2014-10-22)
- Avfallsplan för Örebro kommun (KF 2014-12-17)

Uppdatering 2017-02-02 med anledning av tre nya styrdokument:

- Klimatstrategi för Örebro kommun (KF 2016-06-15)
- Giftfritt Örebro. Strategi för en giftfri miljö i Örebro kommun (KSU 2016-12-06)
- Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern (KSU 2016-12-06)

Dokumentet har även anpassats till de mindre förändringar av de nationella miljö kvalitetsmålen som beslutades av riksdagen med anledning av proposition 2009/10:155 *Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete*.

Dokumentansvar: Processledare för hållbar utveckling.

PROGRAM/PLANER uttrycker värdegrund och önskvärd utveckling av verksamheten inom Örebro kommun.

POLICY uttrycker ett värdegrundsbaserat förhållningssätt för arbetet i Örebro kommun.

RIKTLINJE säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet vid handläggning och utförande i Örebro kommun.

HANDLINGSPLAN anger strategier och konkreta åtgärder för att nå den politiska viljeinriktningen och fastställda mål på olika nivåer i organisationen.

Innehåll

Förord.....	3
Bakgrund – Sveriges miljömål.....	5
Miljöprogrammet och kommunens miljömål	6
Upplägg.....	9
Genomförande.....	11
Klimat	13
Mål.....	14
Prioriterade områden.....	14
Dokumentöversikt.....	15
Biologisk mångfald.....	16
Mål.....	17
Prioriterade områden.....	17
Dokumentöversikt.....	18
Giftfri miljö.....	19
Mål.....	20
Prioriterade områden.....	20
Dokumentöversikt.....	22
Vatten.....	23
Mål.....	24
Prioriterade områden.....	24
Dokumentöversikt.....	25
God bebyggd miljö	26
Mål.....	27
Prioriterade områden.....	27
Dokumentöversikt.....	28
Ordlista.....	30
Bilaga 1 – Sveriges 16 miljökvalitetsmål	33
Bilaga 2 – Örebro kommuns miljömål.....	36

Framtiden börjar nu!

Det vi gör idag påverkar hur världen ser ut i morgon

Den insikten tillsammans med viljan att utveckla samhället, att förändra och testa nytt, är grunden för Örebro kommuns miljöarbete.

Vi i Örebro kommun vill komma till rätta med miljöproblemen och inte lämna över dem till kommande generationer. Vi strävar efter att skapa ett hållbart samhälle ur ekologisk, socialt och ekonomiskt perspektiv. I praktiken innebär det att vi varken får överutnyttja naturresurser eller påverka miljön mer än den tål. Det innebär även en strävan efter ett samhälle som är rättvist och solidariskt, där alla människor har rätt till en god välfärd och där företag kan växa med en miljömässigt hållbar produktion som grund.

För att nå vårt mål måste hållbarhetsperspektivet genomsyra både kommunens interna och utåtriktade arbete. Vi gör redan mycket som vi är stolta över – samtidigt har vi också mycket kvar att göra. Vi i Örebro kommun ska vara en förebild som andra kommuner, företag, organisationer och privatpersoner kan lära och inspireras av.

Vårt miljöarbete ska präglas av långsiktighet, helhetssyn och kreativitet. En tydlig målstyrning och regelbunden uppföljning är viktiga redskap i vår strävan efter ständig förbättring och utveckling.

Örebro kommuns verksamheter och bolag har olika uppdrag och förutsättningar. Samtidigt är ansvaret för vår miljö, för klimatet och människors hälsa något vi har gemensamt. Miljöprogrammet lyfter fram de viktigaste miljöfrågorna som vi jobbar med just nu. En grundsten i vårt miljöarbete är strävan efter att skapa förutsättningar för ett hållbart samhälle. Det ska vara enkelt och lönsamt att göra hållbara val för alla som bor och verkar i kommunen samt för våra besökare. Det ska vara lätt att göra rätt, helt enkelt!

Nu fortsätter arbetet. Följ med in i framtiden!

Gabriella Blomgren

Kommunalråd (MP)

Ansvarig för klimat- och miljöfrågor 2006–2010

Bakgrund – Sveriges miljömål

De stora miljöproblemen ska lösas till nästa generation! Det är huvudsyftet med de 16 nationella miljö kvalitetsmål som har antagits av Sveriges riksdag. Målen beskriver vad vi ska sträva efter och är vägledande när vi ställer om till ett hållbart samhälle.

Under varje miljö kvalitetsmål finns flera delmål som mer konkret beskriver vilka förändringar som krävs. Arbetet för att nå målen sker på flera nivåer i samhället:

- På nationell nivå har olika statliga myndigheter det övergripande ansvaret.
- På regional nivå ska länsstyrelserna anpassa de nationella miljömålen till regionala mål.
- På lokal nivå är kommunerna viktiga aktörer och drivkrafter.

Sveriges 16 miljö kvalitetsmål:

 Begränsad klimatpåverkan	 Grundvatten av god kvalitet
 Frisk luft	 Hav i balans samt levande kust och skärgård
 Bara naturlig försurning	 Myllrande våtmarker
 Giffri miljö	 Levande skogar
 Skyddande ozonskikt	 Ett rikt odlingslandskap
 Säker strålmiljö	 Storslagen fjällmiljö
 Ingen övergödning	 God bebyggd miljö
 Levande sjöar och vattendrag	 Ett rikt växt- och djurliv

Definitioner av miljö kvalitetsmålen finns i bilaga 1.

Miljöprogrammet och kommunens miljömål

Funktion och syfte

Miljöprogram för Örebro kommun beskriver Örebro kommuns miljömålsarbete. Det visar vad vi ska göra på lokal nivå för att nå de nationella miljökvalitetsmålen.

Miljöprogrammet är ett styrdokument för kommunens alla verksamheter och bolag. Det ska användas som ett underlag i verksamhetsplanering, budget- och investeringsprogram.

Målgrupp är politiker och tjänstemän inom kommunkoncernen.

Innehåll och förhållande till andra styrdokument

Miljöprogrammet beskriver huvuddragen i kommunens miljömålsarbete. Det innehåller kommunens övergripande mål, beskriver vilka frågor vi prioriterar i miljömålsarbetet samt listar aktuella styrdokument. I Miljöprogrammet finns även kommunens lokala miljömål samlade.

Örebro kommun har antagit och arbetar med flera strategiska styrdokument inom miljöområdet.¹ Dokumenten behandlar olika frågor och ämnesområden, men tillsammans täcker de in en stor del av de frågor som berörs av de nationella miljömålen. Miljöprogrammet sammanfattar och håller ihop miljöfrågorna i dessa dokument. Det speglar innehållet i styrdokumenterna inom miljöområdet och lyfter fram de frågor som är prioriterade. Miljöprogrammet är med andra ord ett koncentrat av kommunens styrdokument utifrån ett miljömålsperspektiv.

Målen i Miljöprogrammets bilaga 2 – *Örebro kommuns miljömål* är hämtade ur beslutade dokument. Några mål som fortfarande var relevanta när miljöprogrammet beslutades lyftes in från Örebro Miljömål 2005–2010. Bilaga 2 uppdateras allteftersom beslut om nya mål tillkommer.

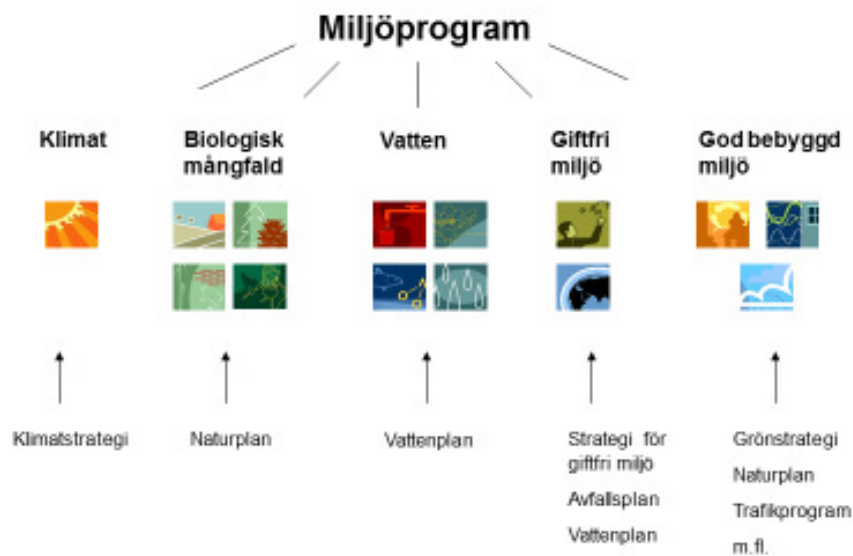
---

¹ Klimatplan, översiktsplan och transportplan fanns då miljöprogrammet beslutades 2010. Miljöprogrammet har sedan uppdaterats med bl.a. vattenplan, naturplan, trafikprogram, klimatstrategi och strategi för giftfri miljö.

Tidsram och revidering

Miljöprogrammet ska ge en aktuell bild över kommunens miljömålsarbete och innehåll och mål uppdateras därför när nya styrdokument tas fram eller omarbetas. Översyn av Miljöprogrammet och aktuella mål görs även när nya regionala och nationella miljömål antas. Miljöprogrammet är på så sätt ett ”levande” dokument och har ingen bestämd tidsram.² Det ersätter, tillsammans med de styrdokument som nämns, det tidigare miljömålsdokumentet *Örebro miljömål 2005–2010*.

Krav på strategiska planer inom miljömålsområdet

Eftersom kommunens lokala miljömål formuleras i samband med att olika strategiska styrdokument tas fram eller omarbetas, ska ett miljömålsperspektiv alltid finnas med i arbetet med dessa dokument. Viktiga utgångspunkter är de nationella och regionala miljömålen samt befintliga lokala mål. De strategiska styrdokumenterna inom miljöområdet ska bygga på en analys av vilka frågor som är prioriterade för Örebro kommun och vilka åtgärder som ger störst måluppfyllelse. Formulerade mål ska i första hand vara uppföljningsbara och beröra verksamheter som kommunen kan styra över.

Barn-, genus- och mångfaldsperspektiv är viktigt i all kommunal planering och ska vägas in i arbetet med kommunens styrdokument inom miljöområdet. På ett övergripande plan genomsyrar barnperspektivet miljömålsarbetets grundläggande syfte – att lösa de stora miljöproblemen till nästa generation.

---

² Se dokumenthistorik på sidan 2.

Barnperspektivet utgår från FN:s barnkonvention som säger att barn har rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor med hänsyn tagen till barnets ålder och mognad. Genusperspektivet innebär att belysa olika frågor utifrån sociala skillnader mellan män och kvinnor och att sträva efter att alla, oavsett kön, ska ges lika möjligheter. Mångfaldsperspektivet innebär att individer med olika förutsättningar och bakgrund tillmäts samma betydelse.

I arbetet med kommunens styrdokument ska även synpunkter från medborgare och olika aktörer i kommunen beaktas. Vilka forum och former som väljs för denna dialog anpassas efter vilka som berörs av olika frågor och i vilken omfattning.

Avgränsning

Miljöprogrammet utgår från Sveriges miljö kvalitetsmål och avgränsningen utgår från de frågor som ingår i de nationella och regionala miljömålen. Inom detta område har kommunen även gjort vissa prioriteringar utifrån ett lokalt perspektiv.

Miljöprogrammet belyser den ekologiska dimensionen av arbetet för en hållbar utveckling. De övriga två dimensionerna är den sociala och den ekonomiska. Alla tre är beroende av varandra och måste vägas samman på ett balanserat sätt om vi ska nå en hållbar utveckling.

Upplägg

Fokusområden

Miljöprogrammet är indelat i fem fokusområden. De fem fokusområdena täcker in 14 av de nationella miljö kvalitetsmålen enligt tabellen nedan.³ Uppdelningen ger en förenklad bild, i verkligheten är flera miljömål relevanta inom mer än ett fokusområde.

<u>Fokusområde</u>	<u>Nationella miljö kvalitetsmål</u>
Klimat	Begränsad klimatpåverkan
Biologisk mångfald	Myllrande våtmarker Levande skogar Ett rikt odlingslandskap Ett rikt växt och djurliv
Vatten	Levande sjöar och vattendrag Ingen övergödning Grundvatten av god kvalitet Bara naturlig försurning
Giftfri miljö	Giftfri miljö Skyddande ozonskikt
God bebyggd miljö	Frisk luft God bebyggd miljö Säker strålmiljö

Mål

Varje fokusområde har mål under tre rubriker, *nationell målsättning, övergripande mål för Örebro kommun samt delmål.*

Under **nationell målsättning** står en förkortad och örebroanpassad version av de nationella miljö kvalitetsmålen som ingår i fokusområdet. Det ger en överblick över den nationella ambitionen. När nya planer tas fram eller revideras samt vid behov, ska dock de fullständiga miljö kvalitetsmålen användas som vägledning. Dessa återges i bilaga 1 – *Sveriges 16 miljö kvalitetsmål.*

---

³ Två av de nationella miljö kvalitetsmålen – *Storslagen fjällmiljö* och *Hav i balans samt levande kust och skärgård* – berör inte Örebro kommun.

Därpå följer ett **övergripande mål som är specifikt för Örebro kommun**. I denna version av miljöprogrammet finns övergripande mål för fyra fokusområden – *klimat, vatten, biologisk mångfald och giftfri miljö*. Övergripande mål för fokusområdet *God bebyggd miljö* kommer att föras in om och när de antas. Till dess gäller den nationella målsättningen som övergripande mål för Örebro kommun.

Rubriken **delmål** är en påminnelse om att detaljerade mål från olika styrdokument finns samlade i bilaga 2 – *Örebro kommuns miljömål*.

Prioriterade områden och översikt över styrdokument

Under varje fokusområde finns en punktlista som beskriver vilka frågor som Örebro kommun prioriterar att arbeta med, samt en översikt över vilka dokument som styr arbetet. Beskrivningen av områdena är en sammanfattning av innehållet i de aktuella styrdokumenterna. De uppdateras när nya styrdokument tillkommer eller revideras. Frågor som i dagsläget inte finns med i något dokument har lyfts in från *Örebro Miljömål 2005–2010*.

Dokumentöversikterna är uppdelade i två avsnitt. Först står kommunens huvudsakliga styrdokument inom fokusområdet. Därpå följer andra viktiga kommunala dokument som styr och berör de frågor som tas upp bland punkterna av prioriterade områden. Bara dokument som är politiskt beslutade står med, liksom dokument där arbete pågår eller där uppdrag finns och som därmed förväntas beslutas under de närmsta åren. Dokumentöversikterna tar därmed inte upp *alla* kommunala dokument som används i verksamheterna. Mycket av kommunens miljöarbete styrs även naturligtvis av nationella lagar och förordningar, där miljöbalken tillhör de viktigaste.

Bilagor – Översikt över mål och åtgärder

I bilaga 1 – *Sveriges 16 miljö kvalitetsmål* finns definitionerna av de nationella miljö kvalitetsmålen. Bilaga 2 – *Örebro kommuns miljömål* är en sammanställning över alla mål som finns i kommunens styrdokument inom miljömålsområdet. I sammanställningen framgår i vilket dokument ett visst mål ingår, vilka miljö kvalitetsmål det kopplar mot, aktuell tidsram och vilka nämnder som huvudsakligen berörs av olika mål.

Genomförande

Kommunens roll och möjligheter att påverka

För att nå de nationella miljökvalitetsmålen krävs omfattande åtgärder och förändringar i många delar av samhället. På den lokala nivån har Örebro kommun stora möjligheter att påverka, bland annat genom sin roll som tillsynsmyndighet, planerare, inköpare, samt ägare och förvaltare av mark och fastigheter.

En viktig uppgift för kommunen är att skapa förutsättningar för ett hållbart samhälle på lokal nivå. Det måste vara enkelt och lönsamt för individer, företag och organisationer att agera på ett sätt som gör att vi når miljömålen. Örebro kommun ska även påverka andra genom att föregå med gott exempel och visa att omställning till mer hållbara alternativ är möjlig. Där lokalt arbete inte är tillräckligt ska Örebro kommun verka för regionala, nationella och internationella lösningar.

Upphandling

Örebro kommun är en stor inköpare av varor och tjänster. Upphandling är därför ett viktigt verktyg i kommunens arbete för en hållbar utveckling. Vi ska sträva efter att minimera miljöpåverkan som orsakas av kommunens egen konsumtion, lokalt och globalt. Det innebär att vi ska ta miljöhänsyn vid upphandling och inköp av varor, tjänster och entreprenader.

Tillsyn

Örebro kommun är tillsynsmyndighet för miljöfarliga verksamheter, det vill säga kommunen ser till att lagstiftningen följs när det gäller verksamheter som kan orsaka utsläpp till mark, vatten och luft, som hanterar kemikalier, eller som kan störa omgivningen genom exempelvis buller och lukt. Genom tillsynen kan mycket miljöarbete påverkas och styras, både genom information och tvingande krav på åtgärder.

Fysisk planering

Örebro kommun har planmonopol, det vill säga det är kommunen som bestämmer hur mark och vatten ska användas i kommunen, idag och i framtiden. Vid planering av till exempel nya bostäder, arbetsplatser, parker, vägar och ledningar görs avvägningar mellan många olika intressen. Genom att lägga stor vikt vid olika miljöaspekter gynnas en långsiktig hushållning med mark och vatten. Arbetet med fysisk planering är därför ett mycket viktigt verktyg i kommunens miljöarbete.

Förvaltning av mark och fastigheter

Örebro kommun inklusive de kommunala bolagen är en stor mark- och fastighetsägare. Det ger oss stora möjligheter till ett framsynt miljöarbete och kommunen strävar efter att föregå som ett gott exempel i förvaltningen av dessa tillgångar. I skötsel av natur- och rekreationsområden är hållbart brukande och stor

hänsyn ledord och i kommunala fastigheter har vi höga ambitioner för bland annat energieffektivisering.

Ansvar för teknisk försörjning

I begreppet teknisk försörjning ingår bland annat energi- och vattenförsörjning, rening av avloppsvatten, avfallshantering och telekommunikation. En mycket stor del av kommunens invånare är anslutna till de kommunala vatten- och avloppsnäten och kommunen ansvarar även för stora delar av avfallshantering. Genom ett ständigt förbättrings- och utvecklingsarbete av anläggningar och metoder strävar vi efter att minska miljöpåverkan från de kommunala verksamheterna.

Kommunikation och samverkan

Det krävs kunskap och samarbete för att vi ska kunna lösa miljöproblemen. Dialog med medborgare, företag och organisationer är därför en viktig del i miljöarbetet, liksom erfarenhetsutbyte och samverkan. Örebro kommun ska samarbeta med offentliga och privata aktörer på lokal, regional och nationell nivå.

Ansvar

Kommunfullmäktige har det övergripande ansvaret för Örebro kommuns miljöarbete. Varje nämnd, förvaltning och kommunalt bolag ansvarar för att uppfylla de mål och genomföra de åtgärder som specificeras i olika styrdokument. Vissa mål och åtgärder berör bara enskilda förvaltningar, men hållbara transporter och effektiv energianvändning är exempel på två frågor som berör alla.

Politiker och chefer har ledningsansvaret för miljöfrågorna. De ansvarar för att tillräckliga resurser avsätts för att målen ska nås, för att skapa goda förutsättningar för miljöarbetet och för att ta vara på och utveckla personalens kompetens och engagemang i miljöfrågor. Varje förvaltning och programområde bestämmer själv hur miljöarbetet ska organiseras, med till exempel miljösamordnare och miljöombud. Kommunstyrelsen ansvarar för att samordna kommunens strategiska miljöarbete och för att hålla i ett nätverk för miljösamordnare på förvaltningsnivå.

Alla medarbetare i Örebro kommun har ett ansvar för sin egen miljöpåverkan i sitt yrkesutövande, bland annat genom resval, energianvändning och avfallshantering.

Uppföljning

Regelbunden uppföljning är en förutsättning för att vi ska kunna bedöma effekten av olika mål och åtgärder. Samtliga mål som finns beskrivna i bilaga 2 ska följas upp enligt respektive styrdokument. Kommunstyrelsen ansvarar för samordning av uppföljningsarbetet och ska varje år presentera en utvärdering av mål och åtgärder. Miljöarbetet ska även kommuniceras med medborgarna, som genom lättillgänglig information ska få en bild av hur arbetet med miljömålen går.

Fokusområden

Klimat

Klimatförändringarna innebär nya utmaningar för vår välfärd. Idag finns en bred enighet om att utsläppen av växthusgaser måste minska kraftigt för att den globala uppvärmningen ska begränsas. Passivitet i klimatfrågan innebär att vi riskerar grundförutsättningarna för våra samhällen – tillgång till rent vatten, möjlighet att producera tillräckligt med mat, människors hälsa och bevarandet av viktiga ekosystem.

Detta fokusområde kopplar mot miljö kvalitetsmålet:

Begränsad klimatpåverkan

Många av våra dagliga aktiviteter leder till utsläpp av växthusgaser. I Örebro står energianvändningen, vägtrafiken, flygresorna samt konsumtion av mat och andra varor för den största klimatpåverkan. Klimatbelastningen för en genomsnittlig Örebroare motsvarar utsläpp av drygt elva ton koldioxid per år. Den siffran behöver minska till mindre än ett ton till år 2045.⁴

Det betyder att vi står inför en stor omställning av vårt samhälle. Fossila bränslen måste fasas ut ur vårt energisystem och ersättas av förnybara energikällor. Vi behöver även använda energi mer effektivt och förändra våra res-, mat- och konsumtionsvanor. Här har Örebro kommun en viktig roll: Vi ansvarar för samhällsplanering, vi är en stor energianvändare och inköpare av andra produkter och tjänster, och vi möter medborgare, företag och organisationer i många olika sammanhang.

Klimatbelastningen för Örebro har minskat på senare år, inom de områden klimatstrategin omfattar. För att nå målen måste vi dock öka takten betydligt. Örebro kommun ska gå i frontlinjen och visa att en aktiv klimatpolitik kan vara en hävstång för långsiktigt hållbar utveckling på alla plan.

---

⁴ Se klimatstrategin för detaljer.

Mål

Nationell målsättning⁵

Utsläppen av växthusgaser ska vara på en nivå som, om den tillämpas globalt, inte äventyrar jordens klimat.

Övergripande mål för Örebro⁶

Den totala klimatbelastningen per invånare ska 2045 uppgå till max 1 ton.

Klimatbelastningen från de sektorer klimatstrategin omfattar ska minska enligt följande:

- Minus 40 procent per invånare 2000–2020
- Minus 70 procent per invånare 2000–2030
- Minus 100 procent per invånare till 2045.

Samtidigt ska klimatbelastningen från kommunens egen organisation minska med 80 procent per invånare perioden 2000–2020, för att nå målet om en klimatneutral kommunkoncern 2030.⁷

Delmål

Delmål finns samlade i bilaga 2 – *Örebro kommuns miljömål*.

Prioriterade områden

Effektiv användning av energi

Användningen av el och värme ska minska inom samtliga sektorer.

Fortsatt omställning av energisystemet

Fossila bränslen ska fasa ut. Tillförseln av förnybar energi ska öka.

Minskade utsläpp från transporter

Fler resor i kommunen ska ske till fots, med cykel eller med kollektivtrafik. Fordon ska drivas med biogas eller andra förnybara bränslen.

---

⁵ Detta är en förkortning och omskrivning av det nationella miljö kvalitetsmålet. Den fullständiga definitionen står i bilaga 1 – Sveriges 16 miljö kvalitetsmål.

⁶ Dessa mål är hämtade från klimatstrategin.

⁷ Minskningen omfattar den klimatbelastning som uppstår till följd av aktiviteter inom kommunens gränser. Målet för Örebro som geografiskt område omfattar klimatbelastningen från elanvändning, uppvärmning och transporter. Målet för kommunens organisation omfattar även inköp av livsmedel och produkter samt gröna finanser. Målen räknas per invånare.

Klimatsmart mat

Klimatsmarta råvaror ska väljas i större utsträckning för de måltider som serveras i kommunens verksamheter och matsvinnet ska minska. I fokusområde klimat ingår även konceptet Smartare mat, med mål att inköpta livsmedel ska vara ekologiska, rättvist producerade och om möjligt lokala.

Produkter

I den kommunala organisationen ska klimatbelastningen från bygg- och anläggningsentreprenader, bygg och IT-produkter och avfall minska.

Gröna finanser

Klimatbelastningen från kommunens kapitalförvaltning ska vara lägre än jämförbara index och årligen minska. Den externa låneskulden ska om möjligt förpackas i gröna obligationer.

Hållbara event

Klimatbelastningen från event kommunen ordnar eller ger bidrag till ska minska.

Dokumentöversikt⁸

Huvudsakligt styrdokument

Dokument	Status	Kommentar
Klimatstrategi	Beslutad 2016 (KF)	

Andra viktiga dokument

Dokument	Status	Kommentar
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern	Beslutad 2016 (KS)	
Trafikprogram	Beslutad 2014 (KF)	
Översiktsplan för Örebro kommun	Beslutad 2010 (KF)	Revidering väntas klar 2017
Reseriktlinjer	Beslutad 2008 (KS)	
Upphandlingspolicy för Örebro kommun	Beslutad 2012 (KS)	
Riktlinjer för hållbar upphandling	Beslutad 2012 (KS)	

---

⁸ Även dokument som inte är beslutade står med i dokumentöversikten. Dokument för vilka arbete påbörjats eller planeras att börja inom kort markeras med en * före namnet.
KF = kommunfullmäktige. KS = kommunstyrelsen.

Biologisk mångfald

Att hejda förlusten av biologisk mångfald är en av de verkligt stora utmaningarna för vår tid. Över hela världen minskar utbredningen av viktiga ekosystem och av vilda växter och djur. Idag bedöms cirka en tredjedel av alla arter på jorden vara hotade.⁹

Förändrad markanvändning och intensivt brukande är de främsta orsakerna till minskad biologisk mångfald.

I Örebro kommun har vattenreglering och modernt skogs- och jordbruk lett till att det bara finns fragment kvar av många artrika miljöer, som till exempel gammal skog, ängar och våtmarker. På Närkeslätten har cirka 95 procent av de våtmarker som fanns år 1800 försvunnit till följd av utdikning och sjösänkningar. Flera hundra arter är hotade i länet och populationerna av många vanliga arter minskar hela tiden.

Örebro kommun äger och förvaltar mycket mark inom och i anslutning till tätbebyggda områden. I runda tal äger Örebro kommun 5 000 hektar skog och 2 000 hektar jordbruksmark. Här har kommunen stora möjligheter att bedriva ett aktivt naturvårdsarbete och att underlätta för friluftsliv och rekreation. Att vistas i naturen har positiva hälsoeffekter och att säkra attraktiva grönområden är därför viktigt för såväl folkhälsan som för den biologiska mångfalden.

Med ett helhetsperspektiv i naturvårdsarbetet kan vi skapa stora mervärden. I Rynningeviken har vi till exempel omvandlat förorenad industrimark till ett värdefullt friluftsliv- och naturområde. Kommunens arbete med att restaurera och nyskapa våtmarker är ett annat exempel. Våtmarkerna är viktiga livsmiljöer för många växter och djur, men de renar även vattnet från föroreningar och näringsämnen, bidrar till jämnare vattenflöden och blir dessutom ofta populära rekreationsområden. När vi arbetar för biologisk mångfald i Örebro arbetar vi alltså för ett levande landskap, men också för människors hälsa och livskvalitet.

Detta fokusområde kopplar mot miljö kvalitetsmålen:

Ett rikt växt- och djurliv
Levande skogar
Ett rikt odlingslandskap
Myllrande våtmarker

---

⁹ Av knappt 50 000 arter som bedömts i den internationella rödlistan tillhör 36 procent någon av hotkategorierna. IUCN, the International Union for Conservation of Nature.

Mål

Nationell målsättning¹⁰

Naturreсурser ska nyttjas på ett hållbart sätt och den biologiska mångfalden ska bevaras och förstärkas.

Övergripande mål för Örebro¹¹

Arealen mark med höga naturvärden i kommunen ska öka.¹² Till 2018 ska 500 hektar mark med höga naturvärden ha fått ett långsiktigt skydd genom reservatsbildning eller motsvarande, eller ha restaurerats för att återfå höga naturvärden.¹³

Möjligheterna att uppleva och nyttja grön- och naturmiljöer i kommunen ska förbättras, både för medborgare och besökare.

Delmål

Delmål finns samlade i bilaga 2 – *Örebro kommuns miljömål*.

Prioriterade områden

Naturvårdshänsyn och skydd av värdefull natur

I allt planarbete och inom ramen för lov- och tillståndsgivning ska stor hänsyn tas till miljöer med hög biologisk mångfald. Särskilt värdefulla naturmiljöer ska ha ett långsiktigt skydd och skötas så att naturvärdena utvecklas. Kommunal mark kan användas för att byta in värdefulla natur- och rekreationsområden. I kommunens eget skogsbruk har sociala värden och naturvärden högre prioritet än virkesproduktion och ekonomisk avkastning. Minst 17 procent av den produktiva skogen i kommunens skogsinnehav ska vara skyddad genom reservat eller motsvarande.

Restaurering och nyskapande av miljöer med hög biologisk mångfald

Den biologiska mångfalden ska stärkas genom att miljöer med höga värden restaureras och återskapas i skogs- och odlingslandskap samt i sjöar och vattendrag. Kommunen ska verka för att fler våtmarker nyskapas i landskapet, bland annat för att minska näringsbelastningen av Hjälmarens och i förlängningen

---

¹⁰ Detta är en förkortning och omskrivning av de nationella miljö kvalitetsmål som ingår i fokusområdet. De fullständiga definitionerna står i bilaga 1 – Sveriges 16 miljö kvalitetsmål.

¹¹ Dessa mål är hämtade från naturplanen.

¹² Med höga naturvärden avses miljöer som motsvarar de kvaliteter som återfinns i nyckelbiotoper, Natura 2000-naturtyper, värdekärnor vid reservatsbildning, klass ett och två i våtmarksinventeringen och motsvarande.

¹³ Målet omfattar mark som kommunen äger, förvaltar eller köper in, eller mark där kommunen tecknat avtal med privata markägare.

Östersjön. Värdefulla ängar och hagmarker ska bevaras och restaureras. När kommunen tecknar nya arrendeavtal ska förtur ges till ekologiskt brukande. Skogsbruket ska bidra till ökad andel lövträd, mer död ved och utveckling av miljöer för hotade arter.

Landskapsperspektiv som utgångspunkt

Naturvårdsarbetet ska utgå från ett ekologiskt landskapsperspektiv. Kommunen ska tillsammans med andra aktörer utveckla såväl naturvärden som kultur- och rekreationsvärden i områden med stor koncentration av värdefulla miljöer. Viktiga sådana områden är Kilsbergen, Hjälmarlandskapet, våtmarkslandskapet runt Kvismaren, Tysslingen, Oset och Rynningeviken samt miljöer runt Järleån.

Utveckling av tätortsnära natur

I den fysiska planeringen och i utvecklingen av parker och naturområden ska stor hänsyn tas till miljöer som är viktiga för biologisk mångfald. Kommunens tätorter ska präglas av en välutvecklad grönstruktur med lättillgängliga och attraktiva parker och naturområden. Anordningar som underlättar för friluftslivet ska finnas i viktiga rekreationsområden.

Dokumentöversikt¹⁴

Huvudsakligt styrdokument

Dokument	Status	Kommentar
Naturplan för Örebro kommun	Beslutad 2014 (KF)	

Andra viktiga dokument

Dokument	Status	Kommentar
Översiktsplan för Örebro kommun	Beslutad 2010 (KF)	Revidering väntas klar 2017
Örebro grönstruktur	Beslutad 2006 (KF)	Planeringsunderlag
FSC-certifiering för skogsbruket	Sedan 1999	Örebro kommun är anslutet till Sveaskogs paraplycertifikat
Skötselplaner för natur- och kulturresevat	Skötselplanerna har olika beslutsår (KF)	Skötselplanerna revideras regelbundet.
Trädgaranti i Örebro kommun	Beslutad 2009 (Programnämnd samhällsbyggnad och Tekniska nämnden)	Kompensationsprincip vid borttagning av träd.
*Grönstrategi		Beslut väntas 2017
Vattenplan för Örebro kommun	Beslutad 2012 (KF)	Ska revideras under 2017.

¹⁴ Även dokument som inte är beslutade står med i dokumentöversikten. Dokument för vilka arbete påbörjats eller planeras att börja inom kort markeras med en * före namnet. KF = kommunfullmäktige. KS = kommunstyrelsen.

Gifrfri miljö

Vi använder och exponeras för allt fler kemiska produkter i vardagen. Läkemedel, bekämpningsmedel, rengöringsmedel och färger är vanliga, men vi kommer även i kontakt med kemiska produkter som finns i mat, kläder, skönhetsprodukter, elektronik och möbler.

Detta fokusområde kopplar mot miljö kvalitetsmålen:

Gifrfri miljö
Skyddande ozonskikt

Det saknas fortfarande kunskap om hur många ämnen påverkar vår hälsa och vilka effekter de har i naturen. Det räcker inte heller med kännedom om olika ämnens farlighet – ämnen som är förbjudna i Sverige och EU kan ändå finnas i produkter som importeras från andra länder. Som enskild konsument är det ofta svårt att få veta vilka hälsofarliga ämnen som kan finnas i olika produkter.

Örebro kommun har svårt att påverka vilka farliga ämnen som finns på marknaden, för det krävs ett starkare internationellt regelverk. Men ansvaret för avfalls-, avlopps- och dagvattensystemen gör att kommunen har en viktig roll för att minska spridningen av miljö- och hälsofarliga ämnen. Örebro kommun arbetar enligt EU:s avfallshierarki där förebyggande av avfall är första prioritet, följt av återanvändning, återvinning och sist säkert omhändertagande av avfall. Förebyggande arbete är även viktigt när det gäller spridning av föroreningar till vattendrag och till dagvatten- och avloppssystem. Här är tillsyn av industri och jordbruksföretag ett av flera viktiga verktyg.

Efterbehandling av förorenade områden är en annan viktig fråga för att minska spridning av farliga ämnen. I Örebro finns cirka 900 misstänkt förorenade områden, framför allt på gamla industritomter. Här har kommunen tillsammans med andra aktörer en viktig uppgift att få till stånd sanering av de mest prioriterade områdena.

Kommunen ska även sträva efter minimal användning av miljöfarliga ämnen inom den egna organisationen. Arbetet för att skapa giftfria kretslopp tar oss närmare målet om en säker livsmiljö i Örebro, för människor och för växter och djur.

Mål

Nationell målsättning¹⁵

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

Övergripande mål för Örebro¹⁶

Den nationella målsättningen är även det övergripande målet för Örebro kommun.

Organisationen Örebro kommun ska bidra till det geografiska målet utifrån det vi kan påverka. Kommunens övergripande organisationsmål är följande:

Exponeringen för farliga ämnen ska vara lägre än i övriga samhället för de flickor och pojkar respektive kvinnor och män som vistas i lokaler ägda av kommun-koncernen eller tar del av kommunens tjänster.

Delmål

Delmål finns samlade i bilaga 2 – *Örebro kommuns miljömål*.

Prioriterade områden¹⁷

Giftfri upphandling

Genom upphandling bidrar Örebro kommun till spridning av miljögifter vid utvinning, tillverkning, distribution, användning och avfallshantering. Denna oönskade spridning kan vi minska på flera sätt. Förutom att våra produkter därmed avger mindre farliga ämnen när de används påverkas även marknaden att ta fram bättre produkter.

Giftfria barnverksamheter

Örebro kommun har en stor möjlighet att påverka barnens uppväxtmiljö eftersom de spenderar en stor del av dagen inom förskola, fritidshem eller skola. Genom medvetna val kan exponeringen för miljögifter begränsas. För att ta ett helhetsgrepp på giftfria miljöer för barn och unga behöver frågor om byggmaterial, upphandling, tillsyn, städning såväl som produkter och beteenden inkluderas.

---

¹⁵ Detta är en förkortning och omskrivning av de nationella miljö kvalitetsmål som ingår i fokusområdet. De fullständiga definitionerna står i bilaga 1 – Sveriges 16 miljö kvalitetsmål.

¹⁶ Giftfritt Örebro. Strategi för en giftfri miljö i Örebro kommun.

¹⁷ Strategin Giftfritt Örebro innehåller mål för Giftfri upphandling, Giftfria barnverksamheter och Kemiska produkter i egen verksamhet.

Kemiska produkter i egen verksamhet

I kommunens verksamheter finns det sannolikt mer än tusen olika kemiska produkter. Merparten är mindre farliga, men det finns ett par hundra som kan orsaka allvarliga skador på hälsa och miljö om de hanteras fel. Även om vi lyckas förebygga olyckor sprids det ändå ämnen till miljön. Därför är det viktigt att begränsa antalet produkter, mängden som används och innehållets farlighet.

Minskad spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen

I vattenplanen slås fast att spridningen av tungmetaller och andra föroreningar ska minskas genom utbyggd dagvattenrening, skydds-zoner längs vattendrag samt tillsyn av industri och lantbruksföretag. Kvaliteten på slam från reningsverk ska förbättras genom certifieringsarbete. Kunskapen om påverkan från läkemedelsrester i vattnet ska öka.

Minskade avfallsmängder

Tre områden prioriteras i avfallsplanen: *Minska avfallet*, med fokus på minskat matsvinn och ökad återanvändning. *Avgifta kretsloppet*, med fokus på att förbättra utsorteringen av farligt avfall. *Öka återvinningen*, med fokus på ökad utsortering av förpackningar, tidningar och matavfall.

Förorenade områden

Örebro kommun lever efter tre generella principer när det gäller exploatering och förorenad mark:¹⁸

1. Örebro kommun ska alltid sälja ren mark genom att kända föroreningar saneras.
2. När nya områden planläggs och tidigare okända föroreningar upptäcks sanerar kommunen även dessa innan marken säljs vidare.
3. I de fall markföroreningarna är kopplade till tidigare verksamheter där kommunen inte varit ansvarig verksamhetsutövare utreder Örebro kommun möjligheterna till ekonomisk ersättning från den part som orsakat föroreningen

---

¹⁸ Dessa principer ingår i Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern.

Dokumentöversikt¹⁹

Huvudsakligt styrdokument

Dokument	Status	Kommentar
Strategi för giftfri miljö	Beslutad 2016 (KS)	

Andra viktiga dokument

Dokument	Status	Kommentar
Handlingsplan för giftfria barnverksamheter	Beslutad 2016 (KS)	
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern	Beslutad 2016 (KS)	
Avfallsplan för Örebro kommun	Beslutad 2014 (KF)	Revidering väntas klar 2018.
Vattenplan för Örebro kommun	Beslutad 2012 (KF)	Ska revideras under 2017.
Upphandlingspolicy för Örebro kommun	Beslutad 2012 (KS)	
Riktlinjer för hållbar upphandling	Beslutad 2012 (KS)	
Dagvattenstrategi för Örebro kommun	Beslutad 2005 (Programnämnd samhällsbyggnad och Tekniska nämnden)	

---

¹⁹ Även dokument som inte är beslutade står med i dokumentöversikten. Dokument för vilka arbete påbörjats eller planeras att börja inom kort markeras med en * före namnet. KF = kommunfullmäktige. KS = kommunstyrelsen.

Vatten

Rent vatten är en förutsättning för människors hälsa och för vårt välbefinnande. Men det är en krympande naturresurs. Överutnyttjande och föroreningar av olika slag är idag allvarliga hot mot viktiga vattentillgångar och mot den biologiska mångfalden.

I Örebro kommun leder läckage av näringsämnen från åkrar och skogsmark samt utsläpp från avlopp till övergödning av Hjälmaran och andra vatten. Nedfall av luftföroreningar har lett till att majoriteten av sjöarna i Kilsbergen är försurade, och provtagningar i flera sjöar och vattendrag visar på förekomst av tungmetaller, rester av bekämpningsmedel, läkemedel och andra kemikalier. Sjösänkningar, rätningar av vattendrag och dammbyggen har också påverkat många vattenmiljöer i kommunen. Alla dessa förändringar slår hårt mot många växter och djur. Men föroreningar är också ett hot mot dricksvattnet – vårt viktigaste livsmedel.

Att trygga vattenförsörjningen och arbeta för hållbar vattenanvändning är ett viktigt ansvar för Örebro kommun. I Örebro kommun är nästan 90 procent av invånarna anslutna till kommunalt dricksvatten och kommunala avloppsverk. Kommunens arbete med dagvatten, naturvård i vattenmiljöer samt tillsyn av industri, lantbruk och avlopp är exempel på viktiga områden ur vattensynpunkt. Eftersom vattenfrågor ofta går över kommungränserna och berör många olika aktörer, är även regionalt samarbete och deltagande i vattenråd viktigt.

En stor del av vattenmiljöarbetet kretsar kring ramdirektivet för vatten, som antogs av EU år 2000. Målet är att alla yt-, grund- och kustvatten inom EU som idag inte uppnår god status ska uppnå *god status* till år 2021, alternativt till år 2027. Med god status menas att vattenkvaliteten är bra och att naturligt förekommande växter och djur trivs. Knappt 10 procent av sjöarna och vattendragen i Örebro kommun bedöms ha god status i dagsläget. Nio av tio är alltså i behov av åtgärder. Det betyder att vi har ett omfattande arbete framför oss. Ett arbete där Örebro kommuns engagemang har stor betydelse.

Detta fokusområde kopplar mot miljö kvalitetsmålen:

*Levande sjöar och vattendrag
Grundvatten av god kvalitet
Ingen övergödning
Bara naturlig försurning*

Mål

Nationell målsättning²⁰

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning. Vattenmiljöers ekologiska och vattenhållande funktioner, produktionsförmåga, biologiska mångfald, kulturmiljövärden samt värden för friluftsliv ska bevaras.

Övergripande mål för Örebro

Miljökvalitetsnormerna för vatten ska uppfyllas och alla vattenförekomster i kommunen ska ha god status senast år 2027.

Delmål

Delmål finns samlade i bilaga 2 – *Örebro kommuns miljömål*.

Prioriterade områden

Hållbar och trygg vattenförsörjning

Vattenskyddsområden med skyddsbestämmelser ska finnas för alla allmänna vattentäkter. Yt- och grundvatten som kan ha betydelse för framtida dricksvattenförsörjning ska kartläggas och få ett långsiktigt skydd. Förorenade områden i vattenskyddsområden ska kartläggas och om nödvändigt saneras.

Minskad övergödning

Utsläpp av näringsämnen, framför allt fosfor, ska minska från enskilda avlopp och kommunala avloppsanläggningar. Det behövs fler våtmarker och skyddszoner utmed vattendrag för att minska läckaget av näringsämnen från åkermark.

Minskad spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen

Spridningen av tungmetaller och andra föroreningar ska minskas genom utbyggd dagvattenrening, skyddszoner längs vattendrag samt tillsyn av industri och jordbruksföretag. Utsläppen av tungmetaller och organiska föroreningar till vårt avloppsvatten ska minska och det ska vara lätt att ta hand om sitt farliga avfall.

Ökad biologisk mångfald

Den biologiska mångfalden ska stärkas genom restaurering av våtmarker, vattendrag och andra värdefulla vattenmiljöer. I reglerade sjöar och

---

²⁰ Detta är en förkortning och omskrivning av de nationella miljökvalitetsmål som ingår i fokusområdet. De fullständiga definitionerna står i bilaga 1 – Sveriges 16 miljökvalitetsmål.

vattendrag ska flöden och flödesvariationer som liknar opåverkade vattendrag eftersträvas. Särskilt värdefulla miljöer ska ha långsiktiga skydd.

Avlopp i kretslopp

Kommunen ska utreda möjligheterna att skapa en infrastruktur för att ta hand om avloppsfraktioner från kretsloppsanpassade avlopp, såväl på landsbygden som i tätbebyggda områden. Näringsämnen i avloppet ska användas som en resurs.

Dokumentöversikt²¹

Huvudsakligt styrdokument

Dokument	Status	Kommentar
Vattenplan för Örebro kommun	Beslutad 2012 (KF)	Innehåller mål och åtgärder som behöver genomföras för att nå god ekologisk status i sjöar och vattendrag i Örebro kommun. Ska revideras under 2017.

Andra viktiga dokument

Dokument	Status	Kommentar
Föreskrifter för kommunens åtta vattenskyddsområden	Beslutade av Länsstyrelsen 1997 respektive 2009	Föreskrifter som syftar till att skydda vattentäkterna från föroreningar.
Naturplan för Örebro kommun	Beslutad 2014 (KF)	
*Grönstrategi		Beslut väntas 2017
Riktlinjer och bedömningsgrunder för vatten och avloppsplanering	Beslutad 2013 (Programnämnd samhällsbyggnad)	Revidering väntas klar 2017.
Upphandlingspolicy för Örebro kommun	Beslutad 2012 (KS)	
Riktlinjer för hållbar upphandling	Beslutad 2012 (KS)	
Översiktsplan för Örebro kommun	Beslutad 2010 (KF)	Revidering väntas klar 2017
Dagvattenstrategi för Örebro kommun	Beslutad 2005 (Programnämnd samhällsbyggnad och Tekniska nämnden)	

God bebyggd miljö

Befolkningsökning och snabbt växande städer har gjort hållbar stadsutveckling till en högaktuell och global miljöfråga. Vi behöver samhällen som är byggda för låg energianvändning och effektiv hushållning med naturresurser, samtidigt som de är attraktiva och hälsosamma boendemiljöer. Örebro kommun har en viktig roll i utvecklingen av god bebyggd miljö på lokal nivå. Ansvaret för samhällsplaneringen innebär att vi måste göra kloka val vid utformning av byggnader, infrastruktur och system för att hantera energi-, vatten- och avfallsflöden.

Detta fokusområde kopplar mot miljö kvalitetsmålen:

God bebyggd miljö
Frisk luft
Säker strålmiljö

Huvuddelen av invånarna i Örebro kommun bor i eller omkring Örebro stad. Det är positivt utifrån ett hållbarhetsperspektiv eftersom en samlad bebyggelse innebär minskat transportbehov och möjliggör resurssnåla och effektiva lösningar för infrastruktur, teknisk försörjning och offentlig service. I takt med att kommunens befolkning växer ska därför nya bostäder och verksamheter i första hand koncentreras till redan bebyggda områden. I denna process är det viktigt att värna om både kultur- och naturmiljön. Det kulturhistoriska arvet är en viktig del av ett områdes identitet och grönstrukturen bidrar med flera viktiga funktioner som till exempel möjligheter till rekreation och motion, biologisk mångfald, dagvattenhantering, luftrening och temperaturreglering.

Ett hållbart Örebro kräver miljöanpassade lösningar när vi bygger nytt, men också att vi förändrar befintliga strukturer. En viktig utmaning är att förändra transportsystemet och styra över fler transporter från bilresor till mer hållbara alternativ. I staden leder mindre biltrafik till en attraktivare stadsmiljö, bättre luftkvalitet och mindre buller och trängsel. Andra utmaningar är att minska funktionssepareringen och föra bostäder, handel, arbetsplatser och service närmare varandra, att fullfölja övergången till en förnybar energiförsörjning och att utveckla mer kretsloppsanpassade lösningar för avfalls- och avloppshantering. Att åstadkomma en god bebyggd miljö med hållbara system är en stor utmaning som kräver framsynt arbete. Byggnader och infrastruktur har lång livslängd så det är idag som vi bygger morgondagens samhälle.

---

²¹ Även dokument som inte är beslutade står med i dokumentöversikten. Dokument för vilka arbete påbörjats eller planeras att börja inom kort markeras med en * före namnet. KF = kommunfullmäktige. KS = kommunstyrelsen.

Mål

Nationell målsättning²²

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö. Natur- och kulturvärden ska utvecklas och utformningen av bebyggelsen ska främja en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser.

Övergripande mål för Örebro

Den nationella målsättningen är för närvarande även det övergripande målet för Örebro kommun.

Delmål

Delmål finns samlade i bilaga 2 – *Örebro kommuns miljömål*.

Prioriterade områden

Tätare och resurssnål bebyggelse

Befolkningsökningen ska i första hand hanteras genom förtätning av Örebro stad och de mindre tätorterna. Bostäder, grönområden, arbetsplatser, dagligvaruhandel och service bör ligga i anslutning till varandra. Energianvändningen ska effektiviseras i befintliga byggnader och ny bebyggelse ska vara energisnål och lokaliseras i lägen som möjliggör hållbara transporter och kollektiva lösningar för bland annat energiförsörjning och avlopp.

Hållbart resande

Miljöpåverkan från trafiken ska minska och bilen ska få mindre utrymme i utvecklingen av Örebro stad. Luften och vattnet ska bli renare, bullret ska minska och trivseln ska öka genom att fler resor sker till fots, med cykel eller med kollektivtrafik. Arbetspendling med cykel, tåg och buss ska underlättas.

Utveckling av gröna värden

Kommunens tätorter ska präglas av en välutvecklad grönstruktur med lättillgängliga och attraktiva parker och naturområden. Örebro innerstads parker ska bevaras i sin helhet och särskild vikt ska läggas vid att det finns grönytor för lek och rekreation i nära anslutning till bostäder. Om gröna områden påverkas eller exploateras ska de kompenseras med hänsyn till ekologiska, kulturella och sociala värden.

---

²² Detta är en förkortning och omskrivning av de nationella miljö kvalitetsmål som ingår i fokusområdet. De fullständiga definitionerna står i bilaga 1 – Sveriges 16 miljö kvalitetsmål.

Rik kulturmiljö

De kulturhistoriska värdena ska bevaras och utvecklas samtidigt som de bebyggda miljöerna växer och förnyas. Kunskapen om kulturhistoriska värden ska hållas uppdaterad och aktuella inventeringar och värderingar ska användas som underlag vid fysisk planering. Särskilt värdefulla kulturmiljöer ska ges ett långsiktigt skydd.

God boendemiljö

Den bebyggda miljön ska utformas så att den uppfyller ställda krav på gestaltning och bidrar till välbefinnande och trygghet. Kommunens fastigheter ska miljöinventeras och negativa miljöaspekter ska åtgärdas. Kommunen ska verka för att minska störningar från buller, och för att radonhalten i alla byggnader ska understiga Socialstyrelsens gränsvärden.

Hållbart byggande i kommunkoncernen²³

Byggnader som uppförs av Örebro kommunkoncern ska ha lägre miljöpåverkan än vad som krävs av aktuell lagstiftning, ha långsiktiga perspektiv i säkerhetsfrågor och ekonomiska kalkyler, samt bidra till positiva upplevelser och livsbetingelser i närområdet.

Dokumentöversikt²⁴

Huvudsakligt styrdokument

Dokument	Status	Kommentar
Översiktsplan för Örebro kommun	Beslutad 2010 (KF)	Översiktsplanen saknar siffersatta mål, men innehåller förslag på nyckeltal. Revidering väntas klar 2017.

Andra viktiga dokument

Dokument	Status	Kommentar
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern	Beslutad 2016 (KS)	
Handlingsplan för stadens byggande	Beslutad 2014 (Programnämnd samhällsbyggnad)	
Trafikprogram för Örebro kommun	Beslutad 2014 (KF)	
Naturplan för Örebro kommun	Beslutad 2014 (KF)	

²³ Målsättning i Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern.

²⁴ Även dokument som inte är beslutade står med i dokumentöversikten. Dokument för vilka arbete påbörjats eller planeras att börja inom kort markeras med en * före namnet. KF = kommunfullmäktige. KS = kommunstyrelsen.

Örebro Grönstruktur	Beslutad 2006 (KF)	Planeringsunderlag
*Grönstrategi		Beslut väntas 2017
Checklista för miljöbedömning av planer	Beslutad 2010 (Byggnadsnämnden)	Används vid fysisk planering, främst detaljplaner. Revidering påbörjad 2015.
Folkhälsoprogram	Beslutat 2000 (KF)	
Åtgärdsprogram för buller	Beslutat 2013 (KF)	
Bevarandeprogram för innerstadens bebyggelse	Beslutat 1988 (KF)	
Upphandlingspolicy för Örebro kommun	Beslutad 2012 (KS)	
Riktlinjer för hållbar upphandling	Beslutade 2012 (KS)	
Riktlinjer och bedömningsgrunder för vatten och avloppsplanering	Beslutad 2013 (Programnämnd samhällsbyggnad)	Revidering väntas klar 2017.
Riktlinjer för mobilmaster och antenner	Beslutade 2003 (Byggnadsnämnden)	
*Kulturmiljöinventering och strategi		Inventeringen färdigställd 2014. Arbete pågår med en bevarandestrategi.

Ordlista

Biologisk mångfald

Biologisk mångfald innefattar mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem. Enklare uttryckt beskriver det naturområden där många olika växter och djur lever tillsammans.

Dagvatten

Dagvatten består av regnvatten, smältvatten och annat vatten som rinner av från mark och konstgjorda ytor. I bebyggd miljö leds dagvattnet ner i brunnar och vidare i rörsystem ut i vattendrag och sjöar (ofta utan rening). Dagvatten från stadsmiljöer innehåller föroreningar, bland annat tungmetaller som sköljts av från vägar med mera.

Ekologiskt jordbruk

Ekologiskt jordbruk kan definieras på lite olika sätt, men innebär att odlingen anpassas till ett områdes förutsättningar och kretslopp. Två viktiga saker som är utmärkande för ekologiskt jordbruk är att användning av konstgödsel och bekämpningsmedel inte är tillåten.

Ekologiskt landskapsperspektiv

Med ekologiskt landskapsperspektiv menas att använda ett helhetsperspektiv i förvaltning av arter och naturtyper. Landskapet formas av många faktorer, där olika biologiska processer och människans markanvändning tillhör de viktigaste.

Ekosystem

Alla levande varelser och den miljö som finns inom ett visst område bildar tillsammans ett ekosystem. Det kan vara stort eller litet beroende på hur man väljer att betrakta det.

Fossila bränslen

De viktigaste fossila bränslena är kol, naturgas och olja. De består av energirika kolföreningar som bildats när forntida djur- och växtdelar bäddats ner i jorden och utsatts för högt tryck under miljontals år.

Förnybara energikällor

Förnybara energikällor förnyas hela tiden och tar inte slut. De viktigaste förnybara energikällorna är solenergi, vatten- och vindkraft samt biobränslen. I grunden är det solen som är källan för dessa energislag eftersom solinstrålningen driver luftströmmar, vattnets kretslopp och fotosyntesen hos gröna växter.

Förorenad mark

Förorenad mark består ofta av gammal gruv- och industrimark och andra områden där det skett utsläpp av giftiga ämnen genom t.ex. olyckor. Vanliga föroreningar är olika oljeprodukter, tungmetaller och bekämpningsmedel. Länsstyrelsen kartlägger förorenade områden i Sverige och klassar dem i olika riskgrupper.

Försurning

Försurning innebär att pH-värdet sjunker i mark och vatten till följd av tillförsel av sura ämnen. Den största orsaken till försurning är nedfall av svavel- och kväveföreningar från förbränning av fossila bränslen. Försurning leder bland annat till utslagning av känsliga arter i vatten.

Grönstruktur

Med grönstruktur menas det nätverk av gröna ytor (och till viss del även vatten) som finns i en för övrigt bebyggd miljö. I grönstrukturen ingår t.ex. parker, andra större och mindre naturområden och gröna stråk som t.ex. alléer och gräsytor längs vägar.

Hotade arter

Hotade arter är växter, djur eller andra levande organismer som riskerar att försvinna från ett visst område eller utrotas helt och hållet. Hotade arter som riskerar att dö ut och försvinna från Sverige finns samlade och beskrivna i den nationella rödlistan.

Hållbar utveckling

Hållbar utveckling innebär att vi tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Hållbar utveckling består av tre delar: *ekologisk hållbarhet*, som handlar om att långsiktigt bevara ekosystemens produktionsförmåga och biologiska mångfald; *social hållbarhet*, som handlar om att bygga ett långsiktigt stabilt och dynamiskt samhälle där grundläggande mänskliga behov uppfylls; och *ekonomisk hållbarhet*, som handlar om att hushålla med mänskliga och materiella resurser på lång sikt.

Kemiska växtskyddsmedel

Kemiska växtskyddsmedel är kemikalier som används för att skydda växter från t.ex. svampangrepp, skadedjur och andra växter. De används inom trädgårds-, jord- och skogsbruk.

Livscykelkostnad

Livscykelanalys (LCA) och livscykelkostnad (LCC) är två metoder som används för att ta hänsyn till miljöpåverkan och ekonomiska konsekvenser vid köp av produkter och tjänster. LCA ger en helhetsbild av en produkts totala miljöpåverkan ”från vaggan till graven” med hänsyn tagen till bland annat produktion och användning. LCC fokuserar på driftkostnader över tid, utifrån vald livslängd på t.ex. en byggnad eller anläggning.

Radon

Radon är en osynlig och luktfri radioaktiv gas som kan finnas i mark, vatten och i vissa byggnadsmaterial. Bor man under lång tid i ett hus med höga radonhalter ökar risken för lungcancer.

Ramdirektivet för vatten

Ramdirektivet för vatten är ett EU-direktiv som införlivades i svensk lagstiftning 2004. En av direktivets huvudprinciper är att inget vatten får försämrats, och målet är att allt vatten senast år 2021 (alternativt 2027 om det inte är möjligt till 2021) ska ha uppnått ”god ekologisk status”.

Vattenråd

Ett vattenråd är en frivillig sammanslutning av aktörer inom ett avrinningsområde. Vattenråd är tänkta att fungera som forum där frågor om vattenresurser inom det aktuella området kan diskuteras. De kan vara en viktig remissinstans vid beslut om olika frågor inom vattenförvaltningen.

Vattenskyddsområde

Vattenskyddsområden inrättas för att skydda områden runt vattentäkter från olika föroreningar. Inom vattenskyddsområdet gäller beslutade föreskrifter som t.ex. restriktioner för schaktningsarbeten, bergvärme, spridning av gödsel och bekämpningsmedel med mera.

Växthusgaser

Växthusgaser i jordens atmosfär bidrar till att värma upp jordytan. De släpper igenom den inkommande strålningen från solen, men absorberar delar av jordens värmestrålning och hindrar därmed värmen från att stråla ut igen. Några av de viktigaste växthusgaserna är vattenånga, koldioxid, metan och lustgas.

Övergödning

Övergödning uppstår genom utsläpp av för mycket växtnäringsämnen, framför allt kväve och fosfor. Näringsöverskottet orsakar bland annat igenväxning av sjöar och våtmarker och algbloomningar och syrebrist i sjöar och hav. Övergödning leder till ändrad artsammansättning och minskad biologisk mångfald.

Bilaga 1 – Sveriges 16 miljö kvalitetsmål

Begränsad klimatpåverkan

Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet skall uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.

Frisk luft

Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Bara naturlig försurning

De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska inte heller öka korrosionshastigheten i markförlagda tekniska material, vattenledningssystem, arkeologiska föremål och hällristningar.

Giftfri miljö

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna.

Skyddande ozonskikt

Ozonskiktet ska utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.

Säker strålmiljö

Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning.

Ingen övergödning

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald,

kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Grundvatten av god kvalitet

Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård skal ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

Myllrande våtmarker

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Ett rikt odlingslandskap

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Storslagen fjällmiljö

Fjällen ska ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Verksamheter i fjällen ska bedrivas med hänsyn till dessa värden och så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Ett rikt växt- och djurliv

Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt

livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Delmål för varje miljö kvalitetsmål hittas bland annat på miljömålsportalen:
www.miljomal.se

Bilaga 2 – Örebro kommuns miljömål

Den här är en sammanställning av de mål som finns i kommunala styrdokument som berör miljömålsområdet. Sammanställningen uppdateras regelbundet.

I dagsläget kommer majoriteten av målen från klimatstrategin, strategin för giftfri miljö, vattenplanen och naturplanen. Fem mål kvarstår från Örebro miljömål 2005–2010. Det handlar om mål som sträcker sig längre än till 2010 samt mål som ännu inte är uppfyllda och som i dagsläget inte behandlas i något annat styrdokument.

För varje mål har de nämnder som berörs mest av målet angetts. Dessa uppgifter finns inte alltid specificerade i styrdokumentet, men är tänkta att göra översikten av mål mer lättillgänglig för kommunens nämnder. Målen har sorterats efter berörda nämnder, vilket betyder att ett och samma mål står med flera gånger om flera nämnder berörs. Uppdelningen kan justeras vid behov.

Mål per nämnd och kommunalt bolag

Nämndernas namn har förkortats i tabellerna: KS – Kommunstyrelsen, PNS – Programnämnd samhällsbyggnad, BN – Byggnadsnämnden, FN – Fritidsnämnden, MN – Miljönämnden, TN – Tekniska nämnden, GyN – Gymnasienämnden, GrN – Grundskolenämnden, FöN – Förskolenämnden, NF – Nämnden för funktionshindrade, VONV – Vård- och omsorgsnämnd väster, VONÖ – Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxam – Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden.

Alla nämnder

Referens	Målformulering	Miljö kvalitetsmål	Nämnd	Tid
Strategi giftfritt Örebro	Samtliga nämnder ska eftersträva ökad avtals-trohet och inköpsorganisationen ska stödjas att göra miljöbra val, t.ex. genom e-handelssystemet	Giftfri miljö	Alla nämnder	Löpande
Strategi giftfritt Örebro	Senast 2017 har samtliga kemiska produkter i kommunkoncernen inventerats. ²⁵	Giftfri miljö	Alla nämnder + Futurum, Öbo, Örebroporten	2017
Strategi giftfritt Örebro	Senast 2023 har antalet kemiska produkter i kommunkoncernen minskat till 75 procent av antalet vid inventeringen 2017.	Giftfri miljö	Alla nämnder + Futurum, Öbo, Örebroporten	2023
Strategi giftfritt Örebro	Senast 2023 ska minst 25 procent av de kemiska produkter i kommunkoncernen som innehåller utfasnings- eller riskminskningsämnen vara utbytt till produkter utan sådana ämnen. ²⁶	Giftfri miljö	Alla nämnder + Futurum, Öbo, Örebroporten	2023

²⁵ Inventeringen bör omfatta dokumentation av samtliga produkter, vilka som är farliga, samt förbrukad och lagerhållen mängd.

²⁶ Undantag för sådana som krävs för garanti eller där alternativ saknas. Antalet utgår från inventeringen 2017.

Avfallsplanen	År 2017 har användningen av ett urval engångsprodukter inom de kommunala verksamheterna ha minskat med 15 procent jämfört med 2014. ²⁷	God bebyggd miljö Giftfri miljö	Alla nämnder	2017
Avfallsplanen	År 2016 sorteras, förvaras och lämnas allt farligt avfall, inklusive elavfall från kommunens verksamheter på rätt sätt.	God bebyggd miljö Giftfri miljö	Alla nämnder	2016
Avfallsplanen	År 2016 sorteras alla kommunens verksamheter och bolag ut matavfall (utöver farligt avfall, förpackningar och tidningar som enligt lag ska sorteras ut). När kommunen eller kommunala bolag bygger om eller nytt ska allt bygg- och rivningsavfall sorteras.	God bebyggd miljö Giftfri miljö	Samtliga nämnder och kommunala bolag	2016

Kommunstyrelsen

Referens	Målformulering	Miljökvalitetsmål	Nämnd	Tid
Strategi giftfritt Örebro	För de prioriterade upphandlingsområdena ska krav ställas med Upphandlingsmyndighetens spjutspetskrav. ²⁸	Giftfri miljö	KS	Löpande
Strategi giftfritt Örebro	Kommunstyrelsen ska ge förutsättningar att till 2022 väsentligt ha minskat de värsta exponeringskällorna för miljögifter	Giftfri miljö	KS	2022
Strategi giftfritt Örebro	För samtliga upphandlingsområden ska kravställandet utvecklas för att begränsa produkternas innehåll av farliga ämnen.	Giftfri miljö	KS	Löpande
Strategi giftfritt Örebro	Uppföljning ska särskilt prioriteras inom de fem prioriterade upphandlingsområdena med syfte att kontrollera att produkternas kemiska innehåll stämmer överens med avtalet.	Giftfri miljö	KS	Löpande
Strategi giftfritt Örebro	Utbyte av produkter som kan innehålla miljögifter baserat på de sex utpekade mål som finns i strategin.	Giftfri miljö	FöN, GrN, NF, Vuxam, med stöd av KS	2016-2022
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 1	Från och med 2018 utgår all projektering för nyproduktion och tillbyggnad från kriterierna för Miljöbyggnad silver. ²⁹ Undantag ska motiveras utifrån en LCC-analys ³⁰ eller andra omständigheter som gör att kriterierna inte är tillämpliga.	God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan	Futurum, Öbo, Örebroporten, KS	2018

²⁷ Urvalet görs via en övergripande analys av inköpsstatistiken utifrån klimat- och miljöpåverkan, kombinerat med nämndernas egna förslag.

²⁸ De fem prioriterade områdena är lekmaterial, kemtekniska produkter, IT-produkter (datorer, bildskärmar, mobiler, skrivare/kopiatorer och AV-produkter), förbrukningsmaterial omsorg samt möbler och inredning. Inom kemtekniska produkter ingår framförallt rengöringsmedel. "Tyngre" kemiska produkter ingår i upphandlingsområdet järnhandelsvaror.

²⁹ Certifieringen Miljöbyggnad kommer att få reviderade kriterier (3.0) vid årsskiftet 2016/17. Det sammanfaller med tidpunkten för beslut om denna strategi. Valet av Miljöbyggnad silver utgår från kriterierna 2.2, men utifrån utkast för kriterierna 3.0 kommer Örebro kommun inte att tillämpa indikatorn "LCA vid nyproduktion" eller indikatorn "förnybart bränsle" under byggskedet.

³⁰ LCC står för Life Cycle Cost, dvs. kostnaden under en produkts hela livscykel från materialutvinning till avfallshantering.

Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 2	Till 2025 ska respektive bolag bygga minst två nya bostadshus, skolbyggnader respektive kommersiella lokaler med stommar i trä.	God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan	Futurum, Öbo, Örebroporten, KS	2025
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 3	Från och med 2018 utgår all projektering för ombyggnation från Miljöbyggnad silvers kriterier för befintliga byggnader. Endast de kriterier som påverkas av ombyggnationens inriktning tillämpas. Kriteriet energianvändning undantas här (se istället mål 4).	God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan	Futurum, Öbo, Örebroporten, KS	2018
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 4	Vid omfattande ROT-renovering bör energianvändningen halveras. Undantag ska motiveras utifrån en LCC-analys, om varsamhetskrav medför negativt utfall av LCC-analys, eller om energiåtgärderna har stor negativ inverkan på boende- eller verksamhetsmiljön. ³¹	God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan	Futurum, Öbo, Örebroporten	Löpande
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 5	Mängden byggavfall ska minska. Det kan t.ex. ske genom att vid upphandling hänvisa till ”Kretsloppsrådets resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande och rivning” för att förebygga avfall.	God bebyggd miljö	Futurum, Öbo, Örebroporten	Löpande
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 6	Utemiljön på kommunkoncernens nybyggda fastigheter ska bidra till en trygg, hälsosam, estetisk och motståndskraftig stad. ³²	God bebyggd miljö	Öbo, Örebroporten, KS	Löpande
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 7	Futurums projektering av nya förskole- och skolgårdar ska ge välfungerande utemiljöer med möjlighet att leka och utvecklas i hälsosamma och inspirerande sammanhang. ³³	God bebyggd miljö	Futurum, KS	Löpande
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 8	Lekplatser som uppförs och underhålls av kommunkoncernen ska vara giffria utifrån en kravspecifikation som tas fram av Kommunstyrelseförvaltningen, Futurum och Tekniska förvaltningen.	God bebyggd miljö	KS, TN, Futurum	Löpande
Klimatstrategin Geo3	Kommunen ska aktivt påverka högre beslutsnivåer för mer klimatsmarta styrmedel.	Begränsad klimatpåverkan	KS, PNS	Löpande
Klimatstrategin Geo6a	Kommunen ska samverka mer med företag, organisationer och akademin för att minska klimatpåverkan.	Begränsad klimatpåverkan	KS	Löpande

³¹ Med omfattande ROT-renovering menas ombyggnation som omfattar klimatskalet, värmesystem, ventilation, fastighetsel och varmvatten.

³² Bilaga 3 kan inspirera till vilken typ av inslag det kan innebära på fastigheten. För Futurums utemiljöer hänvisas till mål 7.

³³ Det kan åstadkommas genom att utgå från den nationella vägledningen ”Gör plats för barn och unga!” Kopplat till Örebro kommuns naturplan har befintliga förskolegårdar och dess utvecklingsbehov inventerats. Det finns också en åtgärd om riktlinje för gestaltning av nya förskole- och skolgårdar som går i linje med detta mål.

Klimatstrategin Geo6d	Kommunkoncernen ska verka för mer klimatsmart användning av fjärrvärme och fjärrkyla.	Begränsad klimatpåverkan	KS, ÖBO	Löpande
Klimatstrategin Geo7a	Kommunen ska uppmana till en klimatsmart vardag genom fler personliga erbjudanden och utmaningar.	Begränsad klimatpåverkan	KS	Löpande
Klimatstrategin Org1	Den årliga användningen av el och fjärrvärme ska minska med 3,9 respektive 0,5 GWh mellan 2014 och 2020. Till 2030 ska den årliga användningen av el och fjärrvärme ha minskat med 7,8 respektive 0,9 GWh, jämfört med 2014.	Begränsad klimatpåverkan	KS/PNS	2020 resp. 2030
Klimatstrategin Org2b	Andelen förnybara drivmedel ska öka i egen verksamhet och vid upphandling av entreprenader.	Begränsad klimatpåverkan	TN, GN, FN, KS, bolagen	Löpande
Klimatstrategin Org2c	Tjänsteresor och arbetsresor ska bli mer klimatsmarta.	Begränsad klimatpåverkan	KS, PNS, TN	Löpande
Klimatstrategin Org3a	Klimatbelastningen per kg inköpta livsmedel ska minska med 20 procent till 2020 och 46 procent till 2030, jämfört med nivån 2014.	Begränsad klimatpåverkan	FöN, GrN, GN, VONV, VONÖ, Vuxam, med stöd av KS	2020 resp. 2030
Klimatstrategin Org3b	Mängden matsvinn från måltider inom kommunens organisation ska uppgå till högst 10 procent 2020 och högst 8 procent 2030.	Begränsad klimatpåverkan	FöN, GrN, GN, VONV, VONÖ, med stöd av KS	2020 resp. 2030
Klimatstrategin Org3c	Andelen ekologiska livsmedelsinköp ska uppgå till 80 procent 2020 och andelen inköp av närproducerade livsmedel ska uppgå till minst 20 procent 2020.	Begränsad klimatpåverkan	FöN, GrN, GN, VONV, VONÖ, Vuxam, med stöd av KS	2020
Klimatstrategin Org3d	Alla inköp av kaffe, te, bananer, kakao och drickchoklad samt 50 procent av chokladkonfektyr ska vara etiskt märkta 2020.	Begränsad klimatpåverkan	FöN, GrN, GN, VONV, VONÖ, Vuxam, med stöd av KS	2020
Klimatstrategin Org3e	Örebro kommuns verksamheter ska följa konceptet Smartare mat.	Begränsad klimatpåverkan	FöN, GrN, GN, VONV, VONÖ, Vuxam, med stöd av KS	Löpande
Klimatstrategin Org4a	Klimatbelastningen från byggenreprenader och byggprodukter ska minska.	Begränsad klimatpåverkan	KS i samarbete med ÖBO, Örebroporten och Futurum	Löpande
Klimatstrategin Org4b	Klimatbelastningen från inköp och drift av IT-produkter ska i möjligaste mån minska.	Begränsad klimatpåverkan	KS	Löpande
Klimatstrategin Org4c	Klimatbelastningen från anläggningsentreprenader ska minska.	Begränsad klimatpåverkan	TN, med stöd av KS	Löpande
Klimatstrategin Org4d	Klimatbelastningen från avfall ska minska och materialåtervinningen ska öka.	Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö	KS, TN	Löpande

Klimatstrategin Org5	Kumbro tillsammans med Kommunstyrelsen ska bidra till ökad produktion av förnybar elenergi och biogas med 94,1 respektive 13 GWh från 2014 till 2020.	Begränsad klimatpåverkan	Kumbro och KS	2020
Klimatstrategin Org6	Upphandling ska användas som verktyg för att minska Örebro kommuns klimatpåverkan.	Begränsad klimatpåverkan	KS i samverkan med berörda nämnder och bolag	Löpande
Klimatstrategin Org7a	Klimatbelastningen från kommunens kapitalförvaltning ska vara lägre än jämförbara index och ska årligen minska, med ambitionen att vara klimatneutral 2030.	Begränsad klimatpåverkan	KS	Löpande
Klimatstrategin Org7b	Den externa låneskulden ska förpackas i gröna obligationer där så är möjligt.	Begränsad klimatpåverkan	KS	Löpande
Klimatstrategin Org8	Klimatpåverkan från de event Örebro kommun anordnar eller ger bidrag till ska minska.	Begränsad klimatpåverkan	KS	Löpande
Vattenplanen	När enskilda avlopp ägda av Örebro kommun ska bytas ut så prioriteras kretsloppsanpassade lösningar	Ingen övergödning	KS	Löpande
Vattenplanen	God kemisk status ska uppnås i alla vattenförekomster i Örebro kommun och ingen försämring av status ska ske	Giftfri miljö Levande sjöar och vattendrag	KS PNS MN TN	Saknas
Vattenplanen	Utsläppen av miljö- och hälsoskadande ämnen till vatten ska minska och av utsläppen särskilt farliga ämnen ³⁴ ska upphöra helt	Giftfri miljö Levande sjöar och vattendrag Grundvatten av god kvalitet	KS PNS MN TN	Saknas
Vattenplanen	År 2015 finns vattenskyddsområde för Svartån	Giftfri miljö Levande sjöar och vattendrag	KS PNS TN	2015
Vattenplanen	År 2015 finns en utredning som visar vilka grund- och ytvattenförekomster som är lämpliga att skydda för framtiden ur ett dricksvattenperspektiv	Levande sjöar och vattendrag Grundvatten av god kvalitet	KS PNS TN	2015
Vattenplanen	År 2020 är kommunens vattenskyddsområden skyddade enligt miljöbalken	Levande sjöar och vattendrag Grundvatten av god kvalitet	KS PNS TN	2020
Vattenplanen	Kommunens sjöar och vattendrag nyttjas och vårdas så att vattenkvalitet, biologisk mångfald bibehålls eller förbättras	Levande sjöar och vattendrag Ett rikt växt- och djurliv	KS PNS	Löpande
Vattenplanen	Reglerade vattendrag ska ha flöden och flödesvariationer som är så lika opåverkade vattendrag som möjligt	Levande sjöar och vattendrag	KS PNS	Löpande

³⁴ Definition finns i Naturvårdsverkets rapport 5799.

Vattenplanen	Halter av partiklar och annat material som grumlar vatten ska minska	Levande sjöar och vattendrag	KS PNS	Löpande
Vattenplanen	Andelen skyddszoner kring vattendragen ska öka	Levande sjöar och vattendrag Ingen övergödning	KS PNS	Löpande
Vattenplanen	En ny översvämningskartering av Örebro stad ska tas fram	God bebyggd miljö	KS PNS	2016
Vattenplanen	Information om sjöar, vattendrag och grundvatten och dessas miljöstatus ska vara sammanställd och lättillgänglig	-	KS	2016
Trafikprogram	Av det totala antalet resor i Örebro kommun ska andelen gång, cykel och kollektivtrafik utgöra 60 procent år 2020.	God bebyggd miljö Begränsad klimatpåverkan Frisk luft	KS PNS	2020
Trafikprogram	Den totala mängden fossilbränsle driven biltrafik ska minska i absoluta tal till 2020.	Begränsad klimatpåverkan	KS PNS	2020
Örebro Grönstrukturplan	Alla boende och verksamheter i staden ska ha god tillgänglighet till en park eller annat grönområde av social kvalitet inom 200 meter från bostaden.	God bebyggd miljö	KS PNS BN TN	Löpande
Avfallsplanen	År 2016 ska metoder vara etablerade för fortlöpande återkoppling till hushåll och verksamheter om resultat av insamling samt dess miljönytta.	God bebyggd miljö Giftfri miljö	KS TN MN	2016

Programnämnd samhällsbyggnad

Referens	Målformulering	Miljökvalitetsmål	Nämnd	Tid
Klimatstrategin Geo3	Kommunen ska aktivt påverka högre beslutsnivåer för mer klimatsmarta styrmedel.	Begränsad klimatpåverkan	KS, PNS	Löpande
Klimatstrategin Geo7b	Kommunens klimatkommunikation i samband med systemförändringar ska förbättras.	Begränsad klimatpåverkan	PNS, FöN, GrN, GN, VONV, VONÖ, TN	Löpande
Klimatstrategin Geo4	Samhällsplanering ska användas som verktyg för att minska klimatpåverkan.	Begränsad klimatpåverkan	PNS, BN	Löpande
Klimatstrategin Org1	Den årliga användningen av el och fjärrvärme ska minska med 3,9 respektive 0,5 GWh mellan 2014 och 2020. Till 2030 ska den årliga användningen av el och fjärrvärme ha minskat med 7,8 respektive 0,9 GWh, jämfört med 2014.	Begränsad klimatpåverkan	KS/ PNS	2020 resp. 2030
Klimatstrategin Org2c	Tjänsteresor och arbetsresor ska bli mer klimatsmarta.	Begränsad klimatpåverkan	KS, TN, PNS	Löpande
Naturplanen 2.1.1	Minst 400 hektar mark med höga naturvärden har fått ett långsiktigt skydd till år 2018.	Ett rikt växt- och djurliv	PNS	2018

Naturplanen 2.1.2	Skogsbete är infört på minst 20 hektar som förvaltas av Örebro kommun	Ett rikt växt- och djurliv Levande skogar	PNS	2015
Naturplanen 2.2.1	Minst 30 hektar naturlig ängs- och betesmark är restaurerade till år 2016.	Ett rikt växt- och djurliv Ett rikt odlingslandskap	PNS	2016
Naturplanen 2.2.2	Minst 1000 värdefulla träd har frihuggits inom Örebro kommun till år 2018	Ett rikt växt- och djurliv Levande skogar	PNS	2018
Naturplanen 2.3.1	Minst 30 hektar våtmark har restaurerats eller nyskapats till år 2018.	Ett rikt växt- och djurliv Myllrande våtmarker	PNS	2018
Naturplanen 2.3.2	Minst 20 småvatten har anlagts för ökad biologisk mångfald eller vattenrening till år 2018.	Ett rikt växt- och djurliv Myllrande våtmarker	PNS	2018
Naturplanen 2.4.1	Minst 10 vandringshinder ska åtgärdas i Örebro kommun till år 2018.	Ett rikt växt- och djurliv Levande sjöar och vattendrag	PNS	2018
Naturplanen 3.1.1	Andelen medborgare som är mycket nöjda med tillgången till parker, grönområden och natur ska öka från 63 % år 2011 till minst 75 % år 2018.	God bebyggd miljö	PNS	2018
Naturplanen 3.3.1	Minst 8 attraktiva utflyktsmål för förskolor och skolor har iordningställt till år 2016.	God bebyggd miljö	PNS	2016
Naturplanen 3.2.1	Alla natur- och kulturresevat uppfyller grundmål för tillgänglighet och målpunkter enligt antagna skötselplaner. Inom varje resevat finns även minst en målpunkt som är tillgänglig för rörelsehindrade.	God bebyggd miljö	PNS	2018
Naturplanen 3.2.2	Antalet invånare i kommunens tätorter som når anläggningar för vardagsmotion och rekreation inom 300 meter ska öka.	God bebyggd miljö	PNS	2018
Naturplanen 3.4.1	Minst fem nya målpunkter är tillskapade i Hjälmjarlandskapet till år 2018.	God bebyggd miljö	PNS	2018
Vattenplanen	God kemisk status ska uppnås i alla vattenförekomster i Örebro kommun och ingen försämring av status ska ske	Giftfri miljö Levande sjöar och vattendrag	KS PNS MN TN	2021
Vattenplanen	Utsläppen av miljö- och hälsoskadande ämnen till vatten ska minska och av utsläppen särskilt farliga ämnen ³⁵ ska upphöra helt	Giftfri miljö Levande sjöar och vattendrag Grundvatten av god kvalitet	KS PNS MN TN	Saknas
Vattenplanen	År 2015 finns vattenskyddsområde för Svartån	Giftfri miljö Levande sjöar och vattendrag	KS PNS TN	2015
Vattenplanen	År 2015 finns en utredning som visar vilka grund- och ytvattenförekomster som är lämpliga att skydda för framtiden ur ett dricksvattenperspektiv	Levande sjöar och vattendrag Grundvatten av god kvalitet	KS PNS TN	2015

³⁵ Definition finns i Naturvårdsverkets rapport 5799

Vattenplanen	År 2020 så är kommunens vattenskyddsområden skyddade enligt miljöbalken	Levande sjöar och vattendrag Grundvatten av god kvalitet	KS PNS TN	2020
Vattenplanen	Kommunens sjöar och vattendrag nyttjas och vårdas så att vattenkvalitet, biologisk mångfald bibehålls eller förbättras	Levande sjöar och vattendrag Ett rikt växt- och djurliv	KS PNS	Löpande
Vattenplanen	Reglerade vattendrag ska ha flöden och flödesvariationer som är så lika opåverkade vattendrag som möjligt	Levande sjöar och vattendrag	KS PNS	Löpande
Vattenplanen	Halter av partiklar och annat material som grumlar vatten ska minska	Levande sjöar och vattendrag Ingen övergödning	KS PNS	Löpande
Vattenplanen	Andelen skyddszoner kring vattendragen ska öka	Levande sjöar och vattendrag Ingen övergödning	KS PNS	Löpande
Vattenplanen	En ny översvämningsskartering av Örebro stad ska tas fram	God bebyggd miljö	KS PNS	2016
Vattenplanen	2016 finns områden där dagvatten kan bräddas vid översvämning eller överkapacitet på dagvattensystemet	God bebyggd miljö	PNS TN	2016
Vattenplanen	Jordbruk på kommunal mark runt vatten bedrivs som ekologiskt jordbruk	Giftfri miljö Levande sjöar och vattendrag	PNS	Löpande
Vattenplanen	Försurade vatten ska återställas så att naturligt förekommande arter har förutsättningar att leva där.	Bara naturlig försurning	PNS	Löpande
Trafikprogram	Av det totala antalet resor i Örebro kommun ska andelen gång, cykel och kollektivtrafik utgöra 60 procent år 2020.	God bebyggd miljö Begränsad klimatpåverkan Frisk luft	KS PNS	2020
Trafikprogram	Inom Örebro tätort ska det ta maximalt dubbelt så lång tid att ta buss jämfört med bil, och maximalt 1,5 gång så lång tid att cykla jämfört med bil.	God bebyggd miljö Begränsad klimatpåverkan	PNS BN TN	Löpande
Trafikprogram	Den totala mängden fossilbränsle driven biltrafik ska minska i absoluta tal fram till 2020.	Begränsad klimatpåverkan	KS PNS	2020
Örebro Grönstrukturplan	Alla boende och verksamma i staden ska ha god tillgänglighet till en park eller annat grönområde av social kvalitet inom 200 meter från bostaden.	God bebyggd miljö	KS PNS BN TN	Löpande
Avfallsplanen	År 2016 ska minst 90 procent av hushållen anse sig ha tillgång till tillfredsställande insamlingsystem för hushållsavfall.	God bebyggd miljö Giftfri miljö	PNS TN	2016
Avfallsplanen	År 2016 ska det inte finnas mer än 3 skräp per 10 kvadratmeter i centrum. ³⁶	God bebyggd miljö	PNS	2016

³⁶ Med skräp avses t.ex. godispapper, burkar och flaskor. Tuggummin och fimpar räknas inte som skräp i den metod som används för att mäta nedskräpningen. Metoden som används för skräpmätningar har tagits fram av Stiftelsen Håll Sverige Rent med stöd av Statistiska centralbyrån och Naturvårdsverket.

Åtgärdsprogram buller Örebro kommun 2013–2020	Bullerskyddsåtgärder ska ha vidtagits vid samtliga bostäder som exponeras för över 65 dBA ekvivalentnivå och/eller 85 dBA maximalnivå (natttid) vid fasad, och som idag saknar bullerskydd. Efter åtgärd ska nivån inomhus inte överskrida 30 dBA ekvivalentnivå och 45 dBA maximalnivå (natttid). Bullerskyddsåtgärder ska ha vidtagits vid minst hälften av de bostäder som exponeras för 60–65 dBA ekvivalentnivå vid fasad, och som idag saknar bullerskydd. Efter åtgärd ska nivån inomhus inte överskrida 30 dBA ekvivalentnivå och 45 dBA maximalnivå (natttid).	God bebyggd miljö	TN MN PNS	2020
---	--	-------------------	-----------------	------

Byggnadsnämnden

Referens	Målformulering	Miljö kvalitetsmål	Nämnd	Tid
Klimatstrategin Geo4	Samhällsplanering ska användas som verktyg för att minska klimatpåverkan.	Begränsad klimatpåverkan	PNS, BN	Löpande
Trafikprogram	Inom Örebro tätort ska det ta maximalt dubbelt så lång tid att ta buss jämfört med bil, och maximalt 1,5 gång så lång tid att cykla jämfört med bil.	God bebyggd miljö Begränsad klimatpåverkan	PNS BN TN	Löpande
Örebro Grönstrukturplan	Alla boende och verksamma i staden ska ha god tillgänglighet till en park eller annat grönområde av social kvalitet inom 200 meter från bostaden.	God bebyggd miljö	KS PNS BN TN	Löpande
Folkhälso-programmet	Stödjande miljöer för trygghet i boende, trygga gator och torg.	God bebyggd miljö	PNS BN	Saknas
Örebro Miljömål 2005-2010	De kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna och miljöerna i hela Örebro kommun ska identifieras, inventeras och beskrivas.	God bebyggd miljö	BN	Saknas
Örebro Miljömål 2005-2010	Kommunen ska ta fram en strategi för hur de kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna och miljöerna långsiktigt ska skyddas. Strategin består av den kulturhistoriska inventeringen med värderingar.	God bebyggd miljö	BN	Saknas

Fritidsnämnden

Referens	Målformulering	Miljö kvalitetsmål	Nämnd	Tid
Klimatstrategin Org2b	Andelen förnybara drivmedel ska öka i egen verksamhet och vid upphandling av entreprenader.	Begränsad klimatpåverkan	TN, GN, FN, KS, bolagen	Löpande

Miljönämnden

Referens	Målformulering	Miljö kvalitetsmål	Nämnd	Tid
Klimatstrategin Geo6b	Företagstillsyn med fokus på energieffektivisering ska öka.	Begränsad klimatpåverkan	MN	Löpande
Vattenplanen	Utsläppen av fosfor från enskilda avlopp ska minska med 37 % jämfört med uppskattade utsläpp 2010.	Ingen övergödning Levande sjöar och vattendrag	MN	2021
Vattenplanen	År 2021 ska förorenade områden med riskklass 1 och 2 ³⁷ inom vattenskyddsområden vara undersökta, riskbedömda och om nödvändigt åtgärdade ³⁸ .	Giftfri miljö Grundvatten av god kvalitet Levande sjöar och vattendrag	MN	2021
Vattenplanen	År 2015 har större enskilda dricksvattentäkter som försörjer fler än 50 personer eller där vattenuttaget är mer än 10 m ³ /dag och som bedöms lämpliga, fått ett långsiktigt skydd	Levande sjöar och vattendrag Grundvatten av god kvalitet	MN	2015
Vattenplanen	År 2020 är kommunens vattenskyddsområden skyddade enligt miljöbalken	Levande sjöar och vattendrag Grundvatten av god kvalitet	KS PNS TN MN	2020
Åtgärdsprogram buller Örebro kommun 2013–2020	Bullerskyddsåtgärder ska ha vidtagits vid samtliga bostäder som exponeras för över 65 dBA ekvivalentnivå och/eller 85 dBA maximalnivå (nattetid) vid fasad, och som idag saknar bullerskydd. Efter åtgärd ska nivån inomhus inte överskrida 30 dBA ekvivalentnivå och 45 dBA maximalnivå (nattetid). Bullerskyddsåtgärder ska ha vidtagits vid minst hälften av de bostäder som exponeras för 60–65 dBA ekvivalentnivå vid fasad, och som idag saknar bullerskydd. Efter åtgärd ska nivån inomhus inte överskrida 30 dBA ekvivalentnivå och 45 dBA maximalnivå (nattetid).	God bebyggd miljö	TN MN PNS	2020
Avfallsplanen	År 2016 ska metoder vara etablerade för fortlöpande återkoppling till hushåll och verksamheter om resultat av insamling samt dess miljönytta.	God bebyggd miljö Giftfri miljö	KS TN MN	2016
Folkhälso-programmet	Trygga och säkra miljöer med avseende på miljörelaterade hälsorisker.	God bebyggd miljö	MN	Saknas
Örebro Miljömål 2005-2010	Radonhalten i alla hyresfastigheter ska senast år 2020 vara lägre än 200 bequerel per kubikmeter luft.	God bebyggd miljö	MN	2020
Örebro Miljömål 2005-2010	Radonhalten i alla egna hem ska senast år 2020 vara lägre än 200 bequerel per kubikmeter luft, eller uppfylla Socialstyrelsens riktvärden.	God bebyggd miljö	MN	2020

³⁷ Naturvårdsverkets riskskala för förorenade områden där riskklass 1 är värst. Det finns inga kända klass 1-områden inom vattenskyddsområden i Örebro kommun.

³⁸ Enligt Naturvårdsverkets metodik för inventering av förorenade områden (MIFO).

Tekniska nämnden

Referens	Målformulering	Miljö kvalitetsmål	Nämnd	Tid
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 8	Lekplatser som uppförs och underhålls av kommunkoncernen ska vara giffria utifrån en kravspecifikation som tas fram av Kommunstyrelseförvaltningen, Futurum och Tekniska förvaltningen.	God bebyggd miljö	KS, TN, Futurum	Löpande
Klimatstrategin Geo7b	Kommunens klimatkommunikation i samband med systemförändringar ska förbättras.	Begränsad klimatpåverkan	PNS, TN, FöN, GrN, GyN, VONV, VONÖ	Löpande
Klimatstrategin Geo5	Det ska gå lätt att tanka biogas i Örebro kommun.	Begränsad klimatpåverkan	Kumbro, TN	Löpande
Klimatstrategin Org1	Den årliga användningen av el ska minska med 4,4 GWh mellan 2014 och 2020. Till 2030 ska den årliga användningen av el ha minskat med 11,6 GWh, jämfört med 2014.	Begränsad klimatpåverkan	TN	2020 resp. 2030
Klimatstrategin Org2a	Kommunens fordonspark ska bli mer klimatsmart.	Begränsad klimatpåverkan	TN, bolagen	Löpande
Klimatstrategin Org2b	Andelen förnybara drivmedel ska öka i egen verksamhet och vid upphandling av entreprenader.	Begränsad klimatpåverkan	TN, GYN, FN, KS, bolagen	Löpande
Klimatstrategin Org2c	Tjänsteresor och arbetsresor ska bli mer klimatsmarta.	Begränsad klimatpåverkan	KS, PNS, TN	Löpande
Klimatstrategin Org4c	Klimatbelastningen från anläggningsentreprenader ska minska.	Begränsad klimatpåverkan	TN, med stöd av KS	Löpande
Klimatstrategin Org4d	Klimatbelastningen från avfall ska minska och materialåtervinningen ska öka.	Begränsad klimatpåverkan	KS, TN	Löpande
Klimatstrategin Org5	TN ska bidra till ökad produktion av förnybar elenergi och biogas med 1 respektive 4 GWh från 2014 till 2020. Till 2030 ska det årliga bidraget av förnybar elenergi och biogas ha ökat med 1 respektive 9 GWh, jämfört med 2014.	Begränsad klimatpåverkan	TN	2020 resp. 2030
Klimatstrategin Org6	Upphandling ska användas som verktyg för att minska Örebro kommuns klimatpåverkan.	Begränsad klimatpåverkan	KS + berörda nämnder och bolag	Löpande
Vattenplanen	Utsläppen av fosfor från Skebäcks reningsverk ska minska med 27 % (1,3 ton) till och med 2016 jämfört med medelutsläppen 2005-2010. ³⁹	Ingen övergödning Levande sjöar och vattendrag	TN	2016
Vattenplanen	75 % av miljögifterna ⁴⁰ i dagvattnet i Örebro leds till någon form av reningsanläggning senast år 2020	Giffri miljö Levande sjöar och vattendrag	TN	2020
Vattenplanen	År 2016 är utsläppsfördelningen av föroreningar som belastar reningsverken utredd.	Giffri miljö Levande sjöar och vattendrag	TN	2016

³⁹ Avser minskade medelutsläpp från 0,24 mg P/l till 0,17 mg P/l, ingen hänsyn tagen till befolkningsförändring.

⁴⁰ Tungmetaller, PRIO-ämnen och petroleumkolväten.

Vattenplanen	År 2016 ska miljöfarliga verksamheter ⁴¹ som är anslutna till kommunala reningsverk ha lämnat in en handlingsplan för hur miljögifterna som kallas utfasningsämnen ⁴² ska tas bort.	Giftfri miljö Levande sjöar och vattendrag	TN	2016
Vattenplanen	År 2020 är kommunens vattenskyddsområden skyddade enligt miljöbalken	Levande sjöar och vattendrag	KS PNS TN MN	2020
Örebro Grönstrukturplan	Alla boende och verksamma i staden ska ha god tillgänglighet till en park eller annat grönområde av social kvalitet inom 200 meter från bostaden.	God bebyggd miljö	KS, PNS, BN, TN	
Åtgärdsprogram buller Örebro kommun 2013–2020	Bullerskyddsåtgärder ska ha vidtagits vid samtliga bostäder som exponeras för över 65 dBA ekvivalentnivå och/eller 85 dBA maximalnivå (nattetid) vid fasad, och som idag saknar bullerskydd. Efter åtgärd ska nivån inomhus inte överskrida 30 dBA ekvivalentnivå och 45 dBA maximalnivå (nattetid). Bullerskyddsåtgärder ska ha vidtagits vid minst hälften av de bostäder som exponeras för 60–65 dBA ekvivalentnivå vid fasad, och som idag saknar bullerskydd. Efter åtgärd ska nivån inomhus inte överskrida 30 dBA ekvivalentnivå och 45 dBA maximalnivå (nattetid).	God bebyggd miljö	TN MN PNS	2020
Trafikprogram	Inom Örebro tätort ska det ta maximalt dubbelt så lång tid att ta buss jämfört med bil, och maximalt 1,5 gång så lång tid att cykla jämfört med bil.	God bebyggd miljö Begränsad klimatpåverkan	PNS BN TN	Löpande
Avfallsplanen	År 2016 finns möjlighet att lämna material till återanvändning på alla återvinningscentraler.	God bebyggd miljö Giftfri miljö	TN	2016
Avfallsplanen	År 2016 är andelen farligt avfall exklusive elavfall i restavfallet mindre än 0,1 procent.	Giftfri miljö	TN	2016
Avfallsplanen	År 2016 är andelen elavfall i restavfallet mindre än 0,2 procent.	Giftfri miljö	TN	2016
Avfallsplanen	År 2016 är den totala mängden matavfall i restavfallet mindre än 20 procent.	God bebyggd miljö Giftfri miljö	TN	2016
Avfallsplanen	År 2016 är den totala mängden förpackningar och tidningar i restavfallet mindre än 20 procent.	God bebyggd miljö Giftfri miljö	TN	2016
Avfallsplanen	År 2016 ska minst 90 procent av hushållen anse sig ha tillgång till tillfredsställande insamlingssystem för hushållsavfall.	God bebyggd miljö Giftfri miljö	PNS TN	2016
Avfallsplanen	År 2016 samlas plast som inte ingår i producentansvaret in som egen fraktion på återvinningscentralerna.	God bebyggd miljö Giftfri miljö	TN	2016
Avfallsplanen	År 2016 ska metoder vara etablerade för fortlöpande återkoppling till hushåll och verksamheter om resultat av insamling samt dess miljönytta.	God bebyggd miljö Giftfri miljö	KS TN MN	2016
Örebro Miljömål 2005-2010	Minst 75 % av all fosfor i avloppsvattnet ska återanvändas som näringsämne.	God bebyggd miljö	TN	Saknas

⁴¹ A-, B- och C-verksamheter enligt miljöbalkens definition.

⁴² Enligt Kemikalieinspektionens definition.

Förskolenämnden och grundskolenämnden

Referens	Målformulering	Miljö kvalitetsmål	Nämnd	Tid
Strategi giftfritt Örebro	Utbyte av produkter som kan innehålla miljögifter baserat på de sex utpekade mål som finns i strategin.	Giftfri miljö	FöN, GrN, NF, Vuxam, med stöd av KS	2016-2022
Klimatstrategin Geo7b	Kommunens klimatkommunikation i samband med systemförändringar ska förbättras	Begränsad klimatpåverkan	PNS, FöN, GrN, GyN, VONV, VONÖ, TN	Löpande
Klimatstrategin Org3a	Klimatbelastningen per kg inköpta livsmedel ska minska med 20 procent till 2020 och 46 procent till 2030, jämfört med nivån 2014.	Begränsad klimatpåverkan	FöN, GrN, GyN, VONV, VONÖ, V Vuxam, med stöd av KS	2020 resp. 2030
Klimatstrategin Org3b	Mängden matsvinn från måltider inom kommunens organisation ska uppgå till högst 10 procent 2020 och högst 8 procent 2030.	Begränsad klimatpåverkan	FöN, GrN, GyN, VONV, VONÖ, med stöd av KS	2020 resp. 2030
Klimatstrategin Org3c	Andelen ekologiska livsmedelsinköp ska uppgå till 80 procent 2020 och andelen inköp av närproducerade livsmedel ska uppgå till minst 20 procent 2020.	Begränsad klimatpåverkan, Ett rikt växt- och djurliv, Ett rikt odlingslandskap	FöN, GrN, GyN, VONV, VONÖ, Vuxam, med stöd av KS	2020
Klimatstrategin Org3d	Alla inköp av kaffe, te, bananer, kakao och drickchoklad samt 50 procent av chokladkonfektyr ska vara etiskt märkta 2020.	Begränsad klimatpåverkan	FöN, GrN, GyN, VONV, VONÖ, Vuxam, med stöd av KS	2020
Klimatstrategin Org3e	Örebro kommuns verksamheter ska följa konceptet Smartare mat.	Begränsad klimatpåverkan	FöN, GrN, GyN, VONV, VONÖ, Vuxam, med stöd av KS	Löpande

Gymnasienämnden

Referens	Målformulering	Miljö kvalitetsmål	Nämnd	Tid
Klimatstrategin Geo7b	Kommunens klimatkommunikation i samband med systemförändringar ska förbättras.	Begränsad klimatpåverkan	PNS, FöN, GrN, GyN, VONV, VONÖ, TN	Löpande
Klimatstrategin Org2b	Andelen förnybara drivmedel ska öka i egen verksamhet och vid upphandling av entreprenader.	Begränsad klimatpåverkan	TN, GyN, FN, KS, bolagen	Löpande
Klimatstrategin Org3a	Klimatbelastningen per kg inköpta livsmedel ska minska med 20 procent till 2020 och 46 procent till 2030, jämfört med nivån 2014.	Begränsad klimatpåverkan	FöN, GrN, GyN, VONV, VONÖ, Vuxam, med stöd av KS	2020 resp. 2030
Klimatstrategin Org3b	Mängden matsvinn från måltider inom kommunens organisation ska uppgå till högst 10 procent 2020 och högst 8 procent 2030.	Begränsad klimatpåverkan	FöN, GrN, GyN, VONV, VONÖ, med stöd av KS	2020 resp. 2030

Klimatstrategin Org3c	Andelen ekologiska livsmedelsinköp ska uppgå till 80 procent 2020 och andelen inköp av närproducerade livsmedel ska uppgå till minst 20 procent 2020.	Begränsad klimatpåverkan, Ett rikt växt- och djurliv, Ett rikt odlingslandskap	FöN, GrN, GyN, VONV, VONÖ, Vuxam, med stöd av KS	2020
Klimatstrategin Org3d	Alla inköp av kaffe, te, bananer, kakao och drickchoklad samt 50 procent av chokladkonfektyr ska vara etiskt märkta 2020.	Begränsad klimatpåverkan	FöN, GrN, GyN, VONV, VONÖ, Vuxam, med stöd av KS	2020
Klimatstrategin Org3e	Örebro kommuns verksamheter ska följa konceptet Smartare mat.	Begränsad klimatpåverkan	FöN, GrN, GyN, VONV, VONÖ, Vuxam, med stöd av KS	Löpande

Nämnden för funktionshindrade

Referens	Målformulering	Miljö kvalitetsmål	Nämnd	Tid
Strategi giftfritt Örebro	Utbyte av produkter som kan innehålla miljögifter baserat på de sex utpekade mål som finns i strategin.	Giftfri miljö	FöN, GrN, NF, Vuxam, med stöd av KS	2016-2022

Vård- och omsorgsnämnd väster och öster

Referens	Målformulering	Miljö kvalitetsmål	Nämnd	Tid
Klimatstrategin Geo7b	Kommunens klimatkommunikation i samband med systemförändringar ska förbättras.	Begränsad klimatpåverkan	PNS, FöN, GrN, GyN, VONV, VONÖ, TN	Löpande
Klimatstrategin Org3a	Klimatbelastningen per kg inköpta livsmedel ska minska med 20 procent till 2020 och 46 procent till 2030, jämfört med nivån 2014.	Begränsad klimatpåverkan	FöN, GrN, GyN, VONV, VONÖ, Vuxam, med stöd av KS	2020 resp. 2030
Klimatstrategin Org3b	Mängden matsvinn från måltider inom kommunens organisation ska uppgå till högst 10 procent 2020 och högst 8 procent 2030.	Begränsad klimatpåverkan	FöN, GrN, GyN, VONV, VONÖ, med stöd av KS	2020 resp. 2030
Klimatstrategin Org3c	Andelen ekologiska livsmedelsinköp ska uppgå till 80 procent 2020 och andelen inköp av närproducerade livsmedel ska uppgå till minst 20 procent 2020.	Begränsad klimatpåverkan, Ett rikt växt- och djurliv, Ett rikt odlingslandskap	FöN, GrN, GyN, VONV, VONÖ, Vuxam, med stöd av KS	2020
Klimatstrategin Org3d	Alla inköp av kaffe, te, bananer, kakao och drickchoklad samt 50 procent av chokladkonfektyr ska vara etiskt märkta 2020.	Begränsad klimatpåverkan	FöN, GrN, GyN, VONV, VONÖ, Vuxam, med stöd av KS	2020
Klimatstrategin Org3e	Örebro kommuns verksamheter ska följa konceptet Smartare mat.	Begränsad klimatpåverkan	FöN, GrN, GyN, VONV, VONÖ, Vuxam, med stöd av KS	Löpande

Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Referens	Målformulering	Miljö kvalitetsmål	Nämnd	Tid
Strategi giftfritt Örebro	Utbyte av produkter som kan innehålla miljögifter baserat på de sex utpekade mål som finns i strategin.	Giftfri miljö	FöN, GrN, NF, Vuxam, med stöd av KS	2016-2022
Klimatstrategin Org3c	Andelen ekologiska livsmedelsinköp ska uppgå till 80 procent 2020 och andelen inköp av närproducerade livsmedel ska uppgå till minst 20 procent 2020.	Begränsad klimatpåverkan, Ett rikt växt- och djurliv, Ett rikt odlingslandskap	FöN, GrN, GN, VONV, VONÖ, Vuxam, med stöd av KS	2020
Klimatstrategin Org3a	Klimatbelastningen per kg inköpta livsmedel ska minska med 20 procent till 2020 och 46 procent till 2030, jämfört med nivån 2014.	Begränsad klimatpåverkan	FöN, GrN, GN, VONV, VONÖ, Vuxam, med stöd av KS	2020 resp. 2030
Klimatstrategin Org3d	Alla inköp av kaffe, te, bananer, kakao och drickchoklad samt 50 procent av chokladkonfektyr ska vara etiskt märkta 2020.	Begränsad klimatpåverkan	FöN, GrN, GN, VONV, VONÖ, Vuxam, med stöd av KS	2020
Klimatstrategin Org3e	Örebro kommuns verksamheter ska följa konceptet Smartare mat.	Begränsad klimatpåverkan	FöN, GrN, GN, VONV, VONÖ, Vuxam, med stöd av KS	Löpande

Futurum

Referens	Målformulering	Miljö kvalitetsmål	Ansvarig	Tid
Strategi giftfritt Örebro	Senast 2017 har samtliga kemiska produkter i kommunkoncernen inventerats. ⁴³	Giftfri miljö	Alla nämnder + Futurum, Öbo, Örebroporten	2017
Strategi giftfritt Örebro	Senast 2023 har antalet kemiska produkter i kommunkoncernen minskat till 75 procent av antalet vid inventeringen 2017.	Giftfri miljö	Alla nämnder + Futurum, Öbo, Örebroporten	2023
Strategi giftfritt Örebro	Senast 2023 ska minst 25 procent av de kemiska produkter i kommunkoncernen som innehåller utfasnings- eller riskminskningsämnen vara utbytta till produkter utan sådana ämnen. ⁴⁴	Giftfri miljö	Alla nämnder + Futurum, Öbo, Örebroporten	2023

⁴³ Inventeringen bör omfatta dokumentation av samtliga produkter, vilka som är farliga, samt förbrukad och lagerhållen mängd.

⁴⁴ Undantag för sådana som krävs för garanti eller där alternativ saknas. Antalet utgår från inventeringen 2017.

Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 1	Från och med 2018 utgår all projektering för nyproduktion och tillbyggnad från kriterierna för Miljöbyggnad silver. ⁴⁵ Undantag ska motiveras utifrån en LCC-analys ⁴⁶ eller andra omständigheter som gör att kriterierna inte är tillämpbara.	God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan	Futurum, Öbo, Örebroporten, KS	2018
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 2	Till 2025 ska respektive bolag bygga minst två nya bostadshus, skolbyggnader respektive kommersiella lokaler med stommar i trä.	God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan	Futurum, Öbo, Örebroporten, KS	2025
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 3	Från och med 2018 utgår all projektering för ombyggnation från Miljöbyggnad silvers kriterier för befintliga byggnader. Endast de kriterier som påverkas av ombyggnationens inriktning tillämpas. Kriteriet energianvändning undantas här (se istället mål 4).	God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan	Futurum, Öbo, Örebroporten, KS	2018
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 4	Vid omfattande ROT-renovering bör energianvändningen halveras. Undantag ska motiveras utifrån en LCC-analys, om varsamhetskrav medför negativt utfall av LCC-analys, eller om energiåtgärderna har stor negativ inverkan på boende- eller verksamhetsmiljön. ⁴⁷	God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan	Futurum, Öbo, Örebroporten	Löpande
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 5	Mängden byggavfall ska minska. Det kan t.ex. ske genom att vid upphandling hänvisa till ”Kretsloppsrådets resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande och rivning” för att förebygga avfall.	God bebyggd miljö	Futurum, Öbo, Örebroporten	Löpande
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 7	Futurums projektering av nya förskole- och skolgårdar ska ge välfungerande utemiljöer med möjlighet att leka och utvecklas i hälsosamma och inspirerande sammanhang. ⁴⁸	God bebyggd miljö	Futurum, KS	Löpande
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 8	Lekplatser som uppförs och underhålls av kommunkoncernen ska vara giftfria utifrån en kravspecifikation som tas fram av Kommunstyrelseförvaltningen, Futurum fastigheter och Tekniska förvaltningen.	God bebyggd miljö	KS, TN, Futurum	Löpande
Avfallsplanen	År 2016 sorterar alla kommunens verksamheter och bolag ut matavfall (utöver farligt avfall, förpackningar och tidningar som enligt lag ska sorteras ut). När kommunen eller kommunala bolag bygger om eller nytt ska allt bygg- och rivningsavfall sorteras.	God bebyggd miljö Giftfri miljö	Samtliga nämnder och kommunala bolag	2016

⁴⁵ Certifieringen Miljöbyggnad kommer att få reviderade kriterier (3.0) vid årsskiftet 2016/17. Det sammanfaller med tidpunkten för beslut om denna strategi. Valet av Miljöbyggnad silver utgår från kriterierna 2.2, men utifrån utkast för kriterierna 3.0 kommer Örebro kommun inte att tillämpa indikatorn ”LCA vid nyproduktion” eller indikatorn ”förnybart bränsle” under byggskedet.

⁴⁶ Life Cycle Cost, dvs. kostnaden under en produkts hela livscykel från materialutvinning till avfallshantering.

⁴⁷ Med omfattande ROT-renovering menas ombyggnation som omfattar klimatskalet, värmesystem, ventilation, fastighetsel och varmvatten.

⁴⁸ Det kan åstadkommas genom att utgå från den nationella vägledningen ”Gör plats för barn och unga!” Kopplat till Örebro kommuns naturplan har befintliga förskolegårdar och dess utvecklingsbehov inventerats. Det finns också en åtgärd om riktlinje för gestaltning av nya förskole- och skolgårdar som går i linje med detta mål.

Klimatstrategin Org1	Den årliga användningen av el och fjärrvärme ska minska med 2,8 respektive 4,2 GWh mellan 2014 och 2020. Till 2030 ska den årliga användningen av el och fjärrvärme ha minskat med 4,2 respektive 6,4 GWh, jämfört med 2014.	Begränsad klimatpåverkan	Futurum	2020 resp. 2030
Klimatstrategin Org2a	Kommunens fordonspark ska bli mer klimatsmart.	Begränsad klimatpåverkan	TN, bolagen	Löpande
Klimatstrategin Org2b	Andelen förnybara drivmedel ska öka i egen verksamhet och vid upphandling av entreprenader.	Begränsad klimatpåverkan	TN, GyN, FN, KS, bolagen	Löpande
Klimatstrategin Org5	Futurum ska bidra till ökad produktion av förnybar elenergi med 0,4 GWh från 2014 till 2020.	Begränsad klimatpåverkan	Futurum	2020
Klimatstrategin Org4a	Klimatbelastningen från byggtreprenader och byggprodukter ska minska.	Begränsad klimatpåverkan	KS i samarbete med ÖBO, Örebroporten och Futurum	Löpande
Klimatstrategin Org6	Upphandling ska användas som verktyg för att minska Örebro kommuns klimatpåverkan.	Begränsad klimatpåverkan	KS + berörda nämnder och bolag	Löpande

Gustavsvik

Referens	Målformulering	Miljö kvalitetsmål	Ansvarig	Tid
Klimatstrategin Org1	Den årliga användningen av el och fjärrvärme ska minska med 0,3 respektive 0,3 GWh mellan 2014 och 2020. Till 2030 ska den årliga användningen av el och fjärrvärme ha minskat med 1,4 respektive 0,6 GWh, jämfört med 2014.	Begränsad klimatpåverkan	Gustavsvik	2020 resp. 2030
Klimatstrategin Org2a	Kommunens fordonspark ska bli mer klimatsmart.	Begränsad klimatpåverkan	TN, bolagen	Löpande
Klimatstrategin Org2b	Andelen förnybara drivmedel ska öka i egen verksamhet och vid upphandling av entreprenader.	Begränsad klimatpåverkan	TN, GyN, FN, KS, bolagen	Löpande
Klimatstrategin Org6	Upphandling ska användas som verktyg för att minska Örebro kommuns klimatpåverkan.	Begränsad klimatpåverkan	KS + berörda nämnder och bolag	Löpande

Kumbro

Referens	Målformulering	Miljö kvalitetsmål	Ansvarig	Tid
Klimatstrategin Geo6c	Kommunen ska verka för att förmedla förnybar elproduktion till företag och organisationer.	Begränsad klimatpåverkan	Kumbro	Löpande
Klimatstrategin Geo5	Det ska gå lätt att tanka biogas i Örebro kommun.	Begränsad klimatpåverkan	Kumbro, TN	Löpande
Klimatstrategin Org5	Kumbro tillsammans med KS ska bidra till ökad produktion av förnybar elenergi och biogas med 94,1 respektive 13 GWh från 2014 till 2020.	Begränsad klimatpåverkan	Kumbro och KS	2020
Klimatstrategin Org6	Upphandling ska användas som verktyg för att minska Örebro kommuns klimatpåverkan.	Begränsad klimatpåverkan	KS+ berörda nämnder och bolag	Löpande

Västerporten

Referens	Målformulering	Miljö kvalitetsmål	Ansvarig	Tid
Klimatstrategin Org1	Den årliga användningen av el och fjärrvärme ska minska med 0,1 respektive 0,6 GWh mellan 2014 och 2020. Till 2030 ska den årliga användningen av el och fjärrvärme ha minskat med 0,3 respektive 1,2 GWh, jämfört med 2014.	Begränsad klimatpåverkan	Västerporten	2020 resp. 2030
Klimatstrategin Org2a	Kommunens fordonspark ska bli mer klimatsmart.	Begränsad klimatpåverkan	TN, bolagen	Löpande
Klimatstrategin Org2b	Andelen förnybara drivmedel ska öka i egen verksamhet och vid upphandling av entreprenader.	Begränsad klimatpåverkan	TN, GyN, FN, KS, bolagen	Löpande
Klimatstrategin Org6	Upphandling ska användas som verktyg för att minska Örebro kommuns klimatpåverkan.	Begränsad klimatpåverkan	KS + berörda nämnder och bolag	Löpande

Örebrobostäder (Öbo)

Referens	Målformulering	Miljö kvalitetsmål	Ansvarig	Tid
Strategi giftfritt Örebro	Senast 2017 har samtliga kemiska produkter i kommunkoncernen inventerats. ⁴⁹	Giftfri miljö	Alla nämnder + Futurum, Öbo, Örebroporten	2017
Strategi giftfritt Örebro	Senast 2023 har antalet kemiska produkter i kommunkoncernen minskat till 75 procent av antalet vid inventeringen 2017.	Giftfri miljö	Alla nämnder + Futurum, Öbo, Örebroporten	2023
Strategi giftfritt Örebro	Senast 2023 ska minst 25 procent av de kemiska produkter i kommunkoncernen som innehåller utfasnings- eller riskminskningsämnen vara utbytt till produkter utan sådana ämnen. ⁵⁰	Giftfri miljö	Alla nämnder + Futurum, Öbo, Örebroporten	2023
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 1	Från och med 2018 utgår all projektering för nyproduktion och tillbyggnad från kriterierna för Miljöbyggnad silver. ⁵¹ Undantag ska motiveras utifrån en LCC-analys ⁵² eller andra omständigheter som gör att kriterierna inte är tillämpbara.	God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan	Futurum, Öbo, Örebroporten, KS	2018
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 2	Till 2025 ska respektive bolag bygga minst två nya bostadshus, skolbyggnader respektive kommersiella lokaler med stommar i trä.	God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan	Futurum, Öbo, Örebroporten, KS	2025
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 3	Från och med 2018 utgår all projektering för ombyggnation från Miljöbyggnad silvers kriterier för befintliga byggnader. Endast de kriterier som påverkas av ombyggnationens inriktning tillämpas. Kriteriet energianvändning undantas här (se istället mål 4).	God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan	Futurum, Öbo, Örebroporten, KS	2018

⁴⁹ Inventeringen bör omfatta dokumentation av samtliga produkter, vilka som är farliga, samt förbrukad och lagerhållen mängd.

⁵⁰ Undantag för sådana som krävs för garanti eller där alternativ saknas. Antalet utgår från inventeringen 2017.

⁵¹ Certifieringen Miljöbyggnad kommer att få reviderade kriterier (3.0) vid årsskiftet 2016/17. Det sammanfaller med tidpunkten för beslut om denna strategi. Valet av Miljöbyggnad silver utgår från kriterierna 2.2, men utifrån utkast för kriterierna 3.0 kommer Örebro kommun inte att tillämpa indikatorn "LCA vid nyproduktion" eller indikatorn "förnybart bränsle" under byggskedet.

⁵² LCC står för Life Cycle Cost, dvs. kostnaden under en produkts hela livscykel från materialutvinning till avfallshantering.

Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 4	Vid omfattande ROT-renovering bör energi-användningen halveras. Undantag ska motiveras utifrån en LCC-analys, om varsamhetskrav medför negativt utfall av LCC-analys, eller om energiåtgärderna har stor negativ inverkan på boende- eller verksamhetsmiljön. ⁵³	God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan	Futurum, Öbo, Örebroporten	Löpande
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 5	Mängden byggavfall ska minska. Det kan t.ex. ske genom att vid upphandling hänvisa till ”Kretsloppsrådets resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande och rivning” för att förebygga avfall.	God bebyggd miljö	Futurum, Öbo, Örebroporten	Löpande
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 6	Utemiljön på kommunkoncernens nybyggda fastigheter ska bidra till en trygg, hälsosam, estetisk och motståndskraftig stad. ⁵⁴	God bebyggd miljö	Öbo, Örebroporten, KS	Löpande
Avfallsplanen	År 2016 sorterar alla kommunens verksamheter och bolag ut matavfall (utöver farligt avfall, förpackningar och tidningar som enligt lag ska sorteras ut). När kommunen eller kommunala bolag bygger om eller nytt ska allt bygg- och rivningsavfall sorteras.	God bebyggd miljö Giftrfri miljö	Samtliga nämnder och kommunala bolag	2016
Klimatstrategin Geo6d	Kommunkoncernen ska verka för mer klimatsmart användning av fjärrvärme och fjärrkyla	Begränsad klimatpåverkan	KS, ÖBO	Löpande
Klimatstrategin Org1	Den årliga användningen av el och fjärrvärme ska minska med 5,0 respektive 40,3 GWh mellan 2014 och 2020. Till 2030 ska den årliga användningen av el och fjärrvärme ha minskat med 8 respektive 70 GWh, jämfört med 2014.	Begränsad klimatpåverkan	ÖBO	2020 resp. 2030
Klimatstrategin Org2a	Kommunens fordonspark ska bli mer klimatsmart.	Begränsad klimatpåverkan	TN, bolagen	Löpande
Klimatstrategin Org2b	Andelen förnybara drivmedel ska öka i egen verksamhet och vid upphandling av entreprenader.	Begränsad klimatpåverkan	TN, GyN, FN, KS, bolagen	Löpande
Klimatstrategin Org 4a	Klimatbelastningen från byggentreprenader och byggprodukter ska minska.	Begränsad klimatpåverkan	KS i samarbete med ÖBO, Örebroporten och Futurum	Löpande
Klimatstrategin Org5	ÖBO ska bidra till ökad produktion av förnybar elenergi 18,4 från 2014 till 2020.	Begränsad klimatpåverkan	ÖBO	2020
Klimatstrategin Org6	Upphandling ska användas som verktyg för att minska Örebro kommuns klimatpåverkan.	Begränsad klimatpåverkan	KS + berörda nämnder och bolag	Löpande

⁵³ Med omfattande ROT-renovering menas ombyggnation som omfattar klimatskalet, värmesystem, ventilation, fastighetsel och varmvatten.

⁵⁴ Bilaga 3 kan inspirera till vilken typ av inslag det kan innebära på fastigheten. För Futurums utemiljöer hänvisas till mål 7.

Örebroporten

Referens	Målformulering	Miljökvalitetsmål	Ansvarig	Tid
Strategi giftfritt Örebro	Senast 2017 har samtliga kemiska produkter i kommunkoncernen inventerats. ⁵⁵	Giftfri miljö	Alla nämnder + Futurum, Öbo, Örebroporten	2017
Strategi giftfritt Örebro	Senast 2023 har antalet kemiska produkter i kommunkoncernen minskat till 75 procent av antalet vid inventeringen 2017.	Giftfri miljö	Alla nämnder + Futurum, Öbo, Örebroporten	2023
Strategi giftfritt Örebro	Senast 2023 ska minst 25 procent av de kemiska produkter i kommunkoncernen som innehåller utfasnings- eller riskminskningsämnen vara utbytt till produkter utan sådana ämnen. ⁵⁶	Giftfri miljö	Alla nämnder + Futurum, Öbo, Örebroporten	2023
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 1	Från och med 2018 utgår all projektering för nyproduktion och tillbyggnad från kriterierna för Miljöbyggnad silver. ⁵⁷ Undantag ska motiveras utifrån en LCC-analys ⁵⁸ eller andra omständigheter som gör att kriterierna inte är tillämpliga.	God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan	Futurum, Öbo, Örebroporten, KS	2018
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 2	Till 2025 ska respektive bolag bygga minst två nya bostadshus, skolbyggnader respektive kommersiella lokaler med stommar i trä.	God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan	Futurum, Öbo, Örebroporten, KS	2025
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 3	Från och med 2018 utgår all projektering för ombyggnation från Miljöbyggnad silvers kriterier för befintliga byggnader. Endast de kriterier som påverkas av ombyggnationens inriktning tillämpas. Kriteriet energianvändning undantas här (se istället mål 4).	God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan	Futurum, Öbo, Örebroporten, KS	2018
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 4	Vid omfattande ROT-renovering bör energianvändningen halveras. Undantag ska motiveras utifrån en LCC-analys, om varsamhetskrav medför negativt utfall av LCC-analys, eller om energiåtgärderna har stor negativ inverkan på boende- eller verksamhetsmiljön. ⁵⁹	God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan	Futurum, Öbo, Örebroporten	Löpande
Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 5	Mängden byggavfall ska minska. Det kan t.ex. ske genom att vid upphandling hänvisa till ”Kretsloppsrådets resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande och rivning” för att förebygga avfall.	God bebyggd miljö	Futurum, Öbo, Örebroporten	Löpande

⁵⁵ Inventeringen bör omfatta dokumentation av samtliga produkter, vilka som är farliga, samt förbrukad och lagerhållen mängd.

⁵⁶ Undantag för sådana som krävs för garanti eller där alternativ saknas. Antalet utgår från inventeringen 2017.

⁵⁷ Certifieringen Miljöbyggnad kommer att få reviderade kriterier (3.0) vid årsskiftet 2016/17. Det sammanfaller med tidpunkten för beslut om denna strategi. Valet av Miljöbyggnad silver utgår från kriterierna 2.2, men utifrån utkast för kriterierna 3.0 kommer Örebro kommun inte att tillämpa indikatorn ”LCA vid nyproduktion” eller indikatorn ”förnybart bränsle” under byggskedet.

⁵⁸ LCC står för Life Cycle Cost, dvs. kostnaden under en produkts hela livscykel från materialutvinning till avfallshantering.

⁵⁹ Med omfattande ROT-renovering menas ombyggnation som omfattar klimatskalet, värmesystem, ventilation, fastighetsel och varmvatten.

Strategi för miljöanpassat byggande för Örebro kommunkoncern, 6	Utemiljön på kommunkoncernens nybyggda fastigheter ska bidra till en trygg, hälsosam, estetisk och motståndskraftig stad. ⁶⁰	God bebyggd miljö	Öbo, Örebroporten, KS	Löpande
Avfallsplanen	År 2016 sorterar alla kommunens verksamheter och bolag ut matavfall (utöver farligt avfall, förpackningar och tidningar som enligt lag ska sorteras ut). När kommunen eller kommunala bolag bygger om eller nytt ska allt bygg- och rivningsavfall sorteras.	God bebyggd miljö Giffri miljö	Samtliga nämnder och kommunala bolag	2016
Klimatstrategin Org1	Den årliga användningen av el och fjärrvärme ska minska med 2,7 respektive 1,1 GWh mellan 2014 och 2020. Till 2030 ska den årliga användningen av el och fjärrvärme ha minskat med 5,8 respektive 4,1 GWh, jämfört med 2014.	Begränsad klimatpåverkan	Örebroporten	2020 resp. 2030
Klimatstrategin Org2a	Kommunens fordonspark ska bli mer klimatsmart.	Begränsad klimatpåverkan	TN, bolagen	Löpande
Klimatstrategin Org2b	Andelen förnybara drivmedel ska öka i egen verksamhet och vid upphandling av entreprenader.	Begränsad klimatpåverkan	TN, Gyn, FN, KS, bolagen	Löpande
Klimatstrategin Org5	Örebroporten ska bidra till ökad produktion av förnybar elenergi med 0,5 GWh från 2014 till 2020.	Begränsad klimatpåverkan	Örebroporten	2020
Klimatstrategin Org6	Upphandling ska användas som verktyg för att minska Örebro kommuns klimatpåverkan.	Begränsad klimatpåverkan	KS + berörda nämnder och bolag	Löpande

---

⁶⁰ Bilaga 3 kan inspirera till vilken typ av inslag det kan innebära på fastigheten. För Futurums utemiljöer hänvisas till mål 7.